

**Załącznik nr 2
do wniosku z dnia 28 sierpnia 2018 roku
o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego**

**AUTOREFERAT PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS
DOROBKU I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH**

(w języku polskim)

dr Małgorzata Brojak-Trzaskowska
Katedra Ekonomiki Przedsiębiorstw
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Uniwersytet Szczeciński

Szczecin 2018

Spis treści

1. Imię i nazwisko	3
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe wraz z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej	3
3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych	3
4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.).....	4
4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego	4
4.2. Publikacja stanowiąca wymienione osiągnięcie naukowe (autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy)	4
4.3. Omówienie celu naukowego wskazanej monografii i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania	5
5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych	19
5.1. Deskrypcja zainteresowań naukowo-badawczych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wraz z przykładami wymiernych efektów pracy naukowej w danym obszarze badań	19
5.2. Omówienie wybranych osiągnięć wskazujących na główny kierunek zainteresowań badawczych wskazanych w podpunkcie 5.1.....	25
5.3. Ogólne ujęcie innych opublikowanych twórczych prac naukowych	32
5.4. Uzyskane nagrody i wyróżnienia.....	35
5.5. Zrealizowane projekty naukowo-badawcze, prace wdrożeniowe	35
5.6. Organizacja i uczestnictwo w konferencjach naukowych, udział w pracach redakcyjnych, inne efekty działalności naukowo-badawczej, w tym wykonanie recenzji artykułów naukowych, członkostwo w organizacjach naukowych	38
5.7. Doświadczenie i osiągnięcia dydaktyczne, w tym popularyzujące wiedzę	42
5.8. Inne przejawy aktywności zawodowej, szczególnie organizacyjnej	44

1. Imię i nazwisko:

Małgorzata Brojak-Trzaskowska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe wraz z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

- Dyplom potwierdzający uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w specjalności ekonomia turystyki, nadany uchwałą Rady Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 5 lipca 2001 roku, na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej, pt. „Warunki rozwoju turystyki na Pomorzu Zachodnim” oraz po złożeniu wymaganych egzaminów. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. zw. dr hab. Waldemar Grzywacz, a jej recenzentami – dr hab. Stefan Bosiacki, prof. AWF, a także prof. zw. dr hab. Juliusz Engelhardt;
- Dyplom ukończenia 4,5 letnich studiów wyższych magisterskich z wynikiem bardzo dobrym na kierunku Ekonomia w latach 1991/92 – 1995/96 w zakresie Ekonomia i Organizacja Transportu na Wydziale Transportu i Łączności Uniwersytetu Szczecińskiego, potwierdzający uzyskanie w dniu 1 lutego 1996 roku tytułu magistra ekonomii. Wcześniej: dyplom ukończenia z wyróżnieniem Liceum Ekonomicznego im. Gen. J. Sowińskiego w Szczecinie w klasie o profilu ogólnoeconomicznym w latach 1987-1991, potwierdzający uzyskanie tytułu technika-ekonomisty;
- Inne dokumenty (dyplomy, zaświadczenia, certyfikaty) potwierdzające pozostałe osiągnięcia wykazane w 5. punkcie niniejszego autoreferatu.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- od 1 października 1996 roku działalność naukowo-badawcza i dydaktyczna jest związana z Uniwersytetem Szczecińskim (US);
- początkowo zostałam zatrudniona na Wydziale Transportu i Łączności (WTiŁ) US na stanowisku asystenta w Katedrze Ekonomiki Transportu i Polityki Gospodarczej, pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Waldemara Grzywacza;
- następnie zatrudniono mnie na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług (WZiEU) US, powstałym w wyniku przekształcenia Wydziału Transportu i Łączności US, na stanowisku asystenta w Katedrze Ekonomiki Przedsiębiorstw, pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Juliusza Engelhardta;

- równolegle byłam okresowo zatrudniona na podstawie umów cywilnoprawnych celem świadczenia pracy jako wykładowca w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania (SWSPiZ) z siedzibą w Łodzi, a także w Wyższej Szkole Bankowej (WSB) w Poznaniu, na Wydziale Ekonomicznym w Szczecinie;
- od 1 października 2001 roku byłam zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Ekonomiki Przedsiębiorstw WZiEU US, następnie jako asystent w latach 2015-2018 w tej samej jednostce organizacyjnej Uniwersytetu Szczecińskiego;
- po wygaśnięciu umowy na czas określony zostałam zatrudniona w 2018 roku na stanowisku adiunkta na WZiEU US, wraz z powołaniem na kierownika Zakładu Teorii Przedsiębiorstwa w ramach Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw i Rachunkowości na WZiEU US.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.)

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 16 ust. 2 ww. ustawy, wskazuję dzieło opublikowane w całości – monografię, pt. „Innowacyjne modele biznesu w podmiotach gospodarczych turystyki”.

4.2. Publikacja stanowiąca wymienione osiągnięcie naukowe (autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy)

Zgodnie z opisem bibliograficznym publikacja stanowiąca ww. osiągnięcie naukowe to monografia:

Małgorzata Brojak-Trzaskowska, *Innowacyjne modele biznesu w podmiotach gospodarczych turystyki*, Rozprawy i Studia, t. (MCIII) nr 1029, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2018, ss. 557, ISBN 978-83-7972-218-1, ISSN 0860-2751.

Wskazana monografia uzyskała dwie pozytywne recenzje wydawnicze, które zostały opracowane przez prof. zw. dr hab. nauk ekonomicznych Krzysztofa Szaluckiego, kierownika Katedry Ekonomiki i Funkcjonowania Przedsiębiorstw Transportowych

Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego, a także dr hab. nauk ekonomicznych Zbigniewa Pastuszaka, profesora nadzwyczajnego UMCS, Dziekana Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Kierownika Zakładu Systemów Informacyjnych Zarządzania.

4.3. Omówienie celu naukowego wskazanej monografii i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Adekwatnie do rekomendowanego układu i treści autoreferatu¹, za uzasadnione uznano zastosowanie określonego porządku prezentowanych informacji, tj. odpowiednio w odniesieniu do:

- A) Umotywowania wyboru tematu monografii, a także wskazania przesłanek, które zadecydowały o egzemplifikacji turystyki i przedsiębiorstw turystycznych jako obiektu badań, a innowacyjnych modeli biznesu (IMB) w tych podmiotach gospodarczych jako przedmiotu badania.
- B) Zdefiniowania celu naukowego, hipotez i zadań badawczych.
- C) Układu pracy i przybliżenia podstawowych treści poszczególnych rozdziałów.
- D) Wykorzystanego podejścia badawczego.
- E) Sformułowania najważniejszych wniosków, w tym relewantnych z punktu widzenia rozwoju gospodarki turystycznej przez pryzmat IMB.
- F) Zdefiniowania co jest wkładem własnym w rozwój ekonomii, wskazanie oryginalności naukowej przeprowadzonych badań i tym samym monografii.

W omówieniu celu naukowego, hipotez i zadań badawczych, układu pracy, jej merytorycznej zawartości oraz zaprezentowaniu aspektów aplikacyjnych oparto się na ekscerpcji treści zwartych w monografii, zwłaszcza we wstępie do niej i zakończeniu.

Ad. A).

Przesłankami, które zadecydowały o wyborze problematyki dotyczącej innowacyjnych modeli biznesowych w turystyce były zarówno względy kognitywne, jak i praktyczne. Ten konkretny wybór zdeterminowała również aktualność badanych zagadnień i ich znaczenie z perspektywy rozwoju społeczno-gospodarczego, tak w skali makro, jak i mikroekonomicznej oraz ich wielopłaszczyznowość badawcza, co przełożyło się na konieczność usystematyzowania wiedzy w tej dziedzinie i dyscyplinie nauki. Przyczynkiem do napisania

¹ Stosownie do punktu 4.3. Por. <http://www.ck.gov.pl/articles/id/47.html>, [dostęp: 15.07.2018].

rozprawy było uznanie konieczności funkcjonowania gospodarki (w tym przedsiębiorstw jako nierozłącznych elementów systemu gospodarczego) na podstawie innowacyjnych modeli biznesu. Jednocześnie IMB uznano za relatywnie nową, dotychczas słabo poznaną i w zasadzie nieustrukturyzowaną ideę funkcjonowania podmiotów gospodarczych, a zatem ważną i *implicite* użyteczną tak dla praktyki, jak i teorii.

Zasygnalizowane aspekty wymagają dodatkowego wyjaśnienia, a mianowicie:

1. Temat monografii, jej układ i zaprezentowane rozważania koncentrują się na modelach biznesu, a nie modelach zarządzania, co w powiązaniu z innymi aspektami (wymienionymi w dalszej części autoreferatu) predestynuje ten obszar badań do ekonomii.
2. W procesie konstruowania i implementacji IMB zaleca się wykorzystanie **uniwersalnych zasad, części składowych i ogólnogospodarczych uwarunkowań** tych modeli, mających zastosowanie w całym systemie gospodarczym, bez względu na jego zróżnicowanie sektorowo-działowe, jak i typologiczno-klasyfikacyjne odnośnie do przedsiębiorstw, a także **szczegółowych zaleceń znamienych dla turystyki** jako części systemu gospodarczego. Zarówno elementy architektury, jak i determinanty konstrukcyjne IMB zostały kompleksowo usystematyzowane i przeanalizowane w niniejszej monografii.
3. Uzasadnienie dla wyboru przedsiębiorstw turystycznych, stanowiących podstawowe podmioty gospodarcze turystyki², a tym samym wyboru turystyki jako obszaru zainteresowań badawczych stanowi zbyt duża złożoność systemu gospodarczego jako całości (podział na sekcje, działy, grupy, klasy, podklasy), uniemożliwiająca dogłębne zbadanie problematyki konstrukcji i realizacji IMB w odniesieniu do całej gospodarki, przedsiębiorstw w ogóle lub całego sektora usług. Inną przesłanką egzemplifikacji podmiotów gospodarczych turystyki jest występowanie specyficznych cech poszczególnych ogniw w gospodarce implikujące konieczność konstruowania tych modeli adekwatnie do danego rodzaju działalności. Kolejne przyczyny tkwią w zbyt dużym zróżnicowaniu podmiotowym i dyferencjacji przedmiotowej turystyki jako podsystemu gospodarki. Ponadto fakt, że o ile tematyka innowacji w turystyce pojawia się w literaturze przedmiotu coraz częściej, o tyle zagadnienie IMB w przedsiębiorstwach turystycznych (P_T) jedynie sporadycznie, co tworzy lukę poznawczą w literaturze ekonomicznej. Należy również podkreślić duże znaczenie i dynamiczny rozwój sektora usług, w tym turystyki

² Przedsiębiorstwo turystyczne, podmiot gospodarczy turystyki, jednostka gospodarcza biznesu turystycznego i inne zbliżone pojęciowo terminy wyjaśniono i uporządkowano pod względem informacyjno-znaczeniowym w przedmiotowej monografii.

oraz traktowanie jej jako siły motorycznej rozwoju gospodarczego, co jest konsekwencją jej funkcji oraz powiązań z różnymi sekcjami i działami gospodarki.

Reasumując, szerokie studia literatury ekonomicznej (np. w zakresie ekonomiki usług, ekonomiki turystyki) na temat modeli biznesu, a także przegląd prowadzonych studiów badawczych odnośnie do IMB umożliwiły zidentyfikowanie luki teoretycznej, metodycznej i empirycznej, zwłaszcza jeżeli za punkt odniesienia dla tych modeli uznano odpowiednio:

- w ujęciu ogólnym – gospodarkę turystyczną;
- w ujęciu szczegółowym – podmioty gospodarcze turystyki.

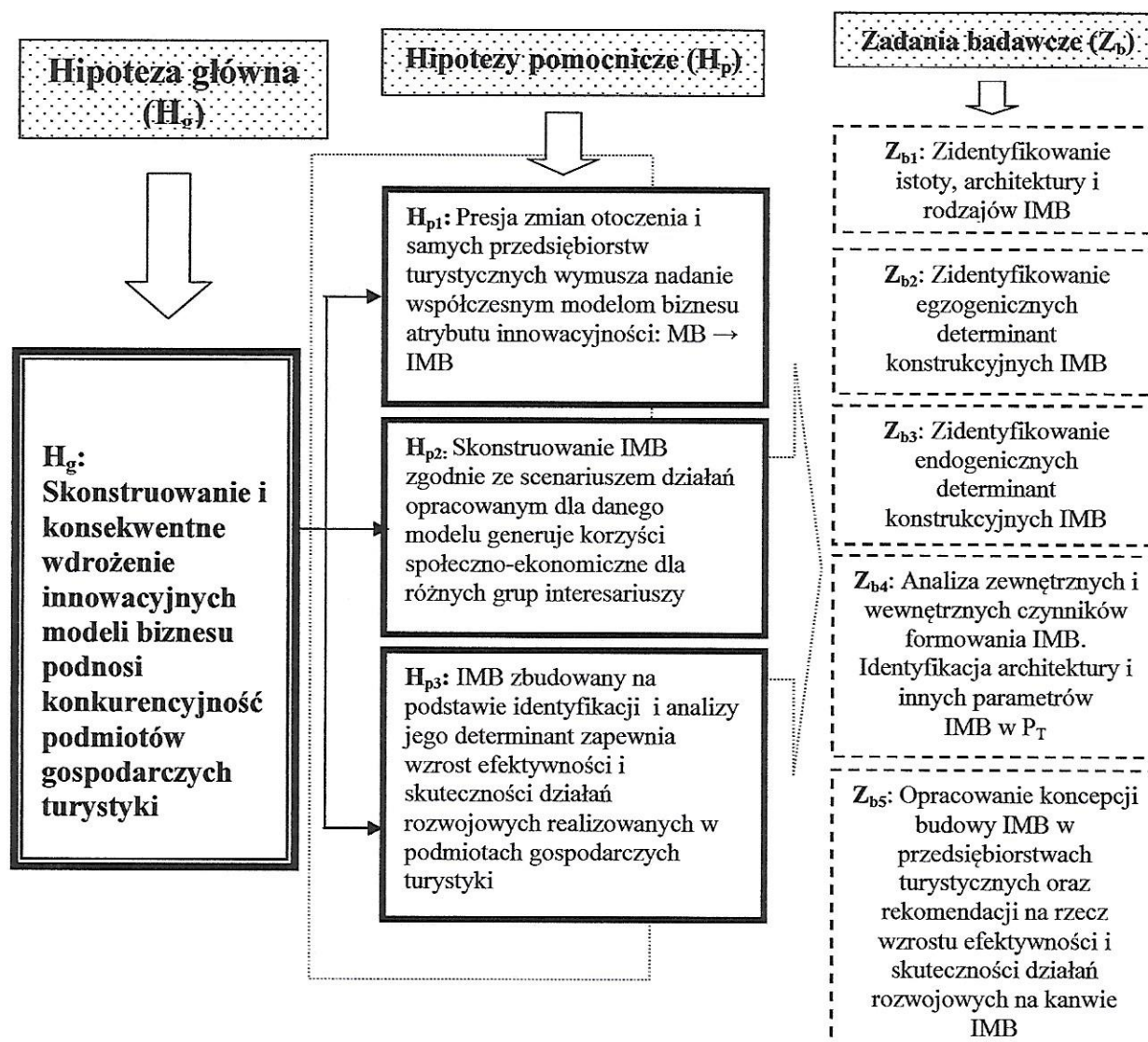
Zdiagnozowanie wyżej wymienionych luk, tak teoretyczno-poznawczych, jak i eksploracyjnych skłoniło mnie do podjęcia próby jej wypełnienia, co zostało zarysowane w kolejnych podpunktach autoreferatu. Wyniki przeprowadzonych studiów literaturowych na podstawie krytycznej analizy dorobku naukowego, a także badań pierwotnych w formie ankietyzacji zostały zamieszczone w monografii, pt. „Innowacyjne modele biznesu w podmiotach gospodarczych turystyki”, będącej dziełem opublikowanym w całości. Mój wkład w przygotowanie wyżej zaprezentowanej monografii polegał na napisaniu i opracowaniu całości prezentowanej pracy, zatem udział procentowy ukształtował się na poziomie 100%.

Ad. B).

Główny cel przeprowadzonych badań, a tym samym naukowy cel wskazanej monografii sprowadza się do **skonstruowania innowacyjnych modeli biznesu, przy uwzględnieniu różnych scenariuszy działania dla badanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w turystyce, tj. modelu zdynamizowanego, umiarkowanego lub zachowawczego, który konsekwentnie wdrożony i w miarę konieczności zaktualizowany (zweryfikowany) stworzy warunki do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa turystycznego.** Należy dodać, że konieczność aktualizacji IMB zachodzi w sytuacji zmiany kluczowych dla danego przedsiębiorstwa sił zewnętrznych i (lub) wewnętrznych, przy czym główną przesłanką podjęcia decyzji na temat przebudowy dotychczasowego modelu, wprowadzenia jedynie drobnych modyfikacji bądź uformowania nowego modelu powinny być odchylenia in minus w przyjętych miernikach wykonania. Można w tym zakresie wykorzystać omówione w dysertacji miary konkurencyjności³, te z nich, które są istotne z

³ Przyjęto, że miarami wzrostu konkurencyjności P_T w ujęciu wynikowym są konkretne (wymierne) efekty, np. wzrost przychodów ze sprzedaży usług/produktów turystycznych, poprawa rentowności, racjonalizacja kosztów, poprawa płynności finansowej, wzrost liczby klientów, wzrost wydajności pracy, natomiast w ujęciu czynnikowym – zróżnicowanie oferty usługowej, poprawa jakości, stworzenie lepszej platformy współpracy z klientami i innymi uczestnikami rynku, pozyskanie nowych zasobów, ułatwienie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, wzrost elastyczności działania, uporządkowanie polityki rozwoju, wzrost społecznej

punktu widzenia danego podmiotu gospodarczego turystyki, a zwłaszcza te, które stanowią przedmiot pomiaru w ujęciu wynikowym lub obserwacji w ujęciu czynnikowym.



Rys. 1. Konfiguracja hipotez i zadań badawczych
Źródło: opracowanie własne.

W pracy przyjęto następujące hipotezy badawcze (rys. 1):

1. Hipotezę główną, konstytuującą hipotezy pomocnicze: **H_g – uformowanie innowacyjnych modeli biznesu (IMB) na podstawie analizy ich determinant konstrukcyjnych, przy uwzględnieniu określonej kombinacji elementów architektury oraz *implicite* ich praktyczna implementacja podnosi konkurencyjność przedsiębiorstw turystycznych (P_T).**

odpowiedzialności biznesu. Przedmiot badania stanowią zatem zarówno aspekty obiektywne, podlegające bezstronnej, kwantytatywnej ocenie, jak i te, które mają subiektywny, najczęściej kwalitatywny wymiar. Miary te znalazły odzwierciedlenie w kwestionariuszu ankiety i przeprowadzonych badaniach, stanowiąc podstawę weryfikacji sformułowanych hipotez.

2. Hipotezy pomocnicze (H_p), subsydiarne względem hipotezy głównej, tj. odpowiednio⁴:

- a) H_{p1} : Presja zmienności otoczenia (wzrost wymagań usługobiorców, rozwój paradygmatu wiedzy, jakości i innowacji w działalności gospodarczej, w tym turystycznej, tendencje przemian społeczno-kulturowych i demograficznych) oraz kierunki zmian w samych przedsiębiorstwach turystycznych determinują konieczność konstrukcji modeli biznesu na kanwie innowacji jako czynnika kreowania ich konkurencyjności.
- b) H_{p2} : Uformowanie innowacyjnych modeli biznesu w podmiotach gospodarczych turystyki generuje szereg korzyści społeczno-ekonomicznych dla samych usługodawców, ale również turystów i innych grup interesariuszy, co jest immanentną przesłanką ich konstruowania.
- c) H_{p3} : Identyfikacja oraz analiza czynników egzo- i endogenicznych mających wpływ na proces konstrukcyjno-wdrożeniowy IMB zwiększa skuteczność i efektywność działań rozwojowych prowadzonych w podmiotach gospodarczych turystyki.

W świetle powyższych założeń za główny przedmiot zainteresowań badawczych przyjęto rozważania nad ekonomiczną problematyką IMB w podmiotach gospodarczych turystyki. Postawione hipotezy badawcze zweryfikowano, opierając się na wynikach przeprowadzonych badań empirycznych nad wybranymi aspektami konstruowania i wdrażania innowacyjnych modeli biznesu, w tym w zakresie ich oddziaływania na konkurencyjność badanych podmiotów oraz generowanie innych beneficjów społeczno-ekonomicznych z tego tytułu.

Ad. C).

Naukowy cel monografii, postawione hipotezy i wyznaczone zadania badawcze zdeterminowały układ pracy, który tworzą cztery części: teoretyczno-poznawcza obejmująca pierwszy i drugi rozdział, metodyczna ujęta w trzeci rozdział pracy, analityczna traktowana jako logiczno-analityczny i weryfikacyjny raport z przeprowadzonego badania empirycznego, na który składają się dwa kolejne rozdziały oraz czwarta część monografii o charakterze koncepcyjnym, ujęta w ramach szóstego rozdziału.

⁴ Numeracja hipotez pomocniczych nie jest związana z przypisaną im hierarchią ważności, nie wskazuje zatem na określoną gradację. Są to w równoważne hipotezy cząstkowe składające się na hipotezę główną. Przypisanie im konkretnych sygnatur wynika z zamiaru ich dystynktywnego uporządkowania, nadania strukturze prezentowanych hipotez badawczych atrybutu przejrzystości i ułatwienia odwołań do konkretnych hipotez w dalszej treści monografii, natomiast nadanie konkretnych oznaczeń (cyfry od 1 do 5) w przypadku zadań badawczych wynika z ich celowego uporządkowania według kolejności zrealizowanych działań.

Przedmiot predylekcji badawczych w pierwszej części pracy oscyluje wokół pojęcia IMB. Z punktu widzenia konstrukcji tego terminu za uzasadnione uznano przybliżenie pojęć innowacja i model biznesu w ogóle, bez wnikania w ich specyfikę rodzajową i na tej podstawie zaproponowanie ujednoliconej definicji innowacyjnego modelu biznesowego. Nadrzędna przyczyna takiego sformułowania zadania badawczego wynika z niejednoznaczności i w zasadzie intuicyjności w wyjaśnianiu badanego pojęcia w literaturze, szczególnie z dyscypliny ekonomii i na gruncie praktyki biznesowej, wielowymiarowości pojęcia innowacyjny model biznesu, braku transparentnego i kompleksowego podejścia do badanego zagadnienia oraz braku jego bezpośredniego odniesienia do przedsiębiorstw turystycznych. W tej części rozprawy usystematyzowano rodzaje IMB, przedstawiono ogólne czynniki ich kształtowania oraz podjęto próbę uporządkowania elementów składających się na proces ich konstruowania na gruncie ekonomii.

Podsumowując należy stwierdzić, że sformułowano autorską definicję innowacyjnego modelu biznesu na podstawie krytycznych studiów literaturowych z zakresu nauk ekonomicznych, zwłaszcza ekonomii, a także zaproponowano układ architektury konstrukcyjnej IMB wraz ze wskazaniem rekomendacji na rzecz wzrostu skuteczności oraz efektywności procesu konstrukcyjno-wdrożeniowego tego modelu. Ważnym celem szczegółowym w tej części rozprawy było usystematyzowanie determinant konstrukcyjnych IMB według własnych propozycji klasyfikacyjnych. Rozpatrywane czynniki uporządkowano w ramach dwóch grup, tj. czynników egzogenicznych generowanych przez otoczenie (ogólnogospodarcze, formalnoprawne i instytucjonalne, a także społeczno-kulturowe w powiązaniu z demograficznym) oraz czynników endogenicznych (ekonomiczno-finansowych, organizacyjno-zarządczych, socjokulturowych, psychologicznych i intelektualnych), bezpośrednio odnoszących się do badanych podmiotów. W ramach każdej z grup determinant IMB wyszczególniono podgrupy elementów mających wpływ na proces formowania i (lub) wdrażania tych modeli biznesu w P_T wraz ze wskazaniem konkretnych egzemplifikacji w danej grupie i podgrupie analitycznej. **Realizacja wymienionych zadań badawczych zaowocowała wypełnieniem zdiagnozowanej luki teoretycznej w przedmiocie badań.**

Druga część monografii o charakterze metodycznym została ujęta w trzecim rozdziale, który poświęcono deskrypcji przeprowadzonych badań nad tworzeniem przedmiotowych modeli. Rozważania skoncentrowano na przybliżeniu wykorzystanej procedury badawczej wraz z opisem poszczególnych etapów postępowania. Oprócz samego kontekstu badania, charakterystyki doboru próby i wykorzystanego narzędzia badawczego, ujęto w niej również opis zbiorowości przez pryzmat cech ją konstytuujących. Ponadto, ten rozdział poświęcono

wybranych aspektom budowania IMB w P_T w świetle przeprowadzonych badań empirycznych. Za punkt wyjścia przyjęto analizę zachowań przedsiębiorców w zakresie konstrukcji tych modeli, przy uwzględnieniu głównych właściwości badanej zbiorowości. Przedmiotem badań objęto zakres pojmowania IMB, architektury i formy konstrukcyjnej. Istotną rolę w tej części pracy odgrywa warstwa analityczno-poznawcza w zakresie zamierzeń przedsiębiorców co do skonstruowania nowego lub zredefiniowania dotychczasowego modelu w przyszłości oraz zbadanie, jakie jest w rzeczywistości znaczenie innowacji w tych modelach. **Treści ujęte w drugiej części pracy – zgodnie z zamierzeniem badawczym – umożliwiły wypełnienie zidentyfikowanej luki metodycznej w przedmiocie badań.**

Trzecia część pracy o charakterze analitycznym obejmuje dwa kolejne rozdziały (czwarty i piąty). Przedmiot rozważań w nich zawartych sprowadza się do szczegółowej analizy czynnikowej konstruowania IMB na podstawie zgromadzonego oraz logicznie pogrupowanego materiału empirycznego, a także wnioskowania w tym zakresie. Punktem wyjścia dla przeprowadzonych analiz jest autorska systematyzacja czynników formowania innowacyjnych modeli biznesu w przedsiębiorstwach prowadzących działalność gospodarczą w turystyce. Reasumując należy stwierdzić, że cele szczegółowe w analitycznej części monografii sprowadzają się do dokładnego zbadania czynników kształtujących IMB w przedsiębiorstwach turystycznych w podziale na zaproponowane grupy i podgrupy tych determinant oraz sformułowania wniosków będących podstawą zbudowania konkretnych modeli w części koncepcyjnej. Co istotne, **rozważania zawarte w trzeciej części pracy umożliwiły wypełnienie zidentyfikowanej luki empirycznej w przedmiocie badań.**

Efektem zrealizowania celów szczegółowych w czwartej, koncepcyjnej części rozprawy są propozycje autorskich rozwiązań w zakresie budowy IMB w P_T , przy uwzględnieniu trzech scenariuszy działania, tj. adekwatnie do danego modelu – agresywnego, zrównoważonego lub konserwatywnego. Istotną rolę odgrywają również rekomendacje na rzecz wzrostu efektywności i skuteczności działań rozwojowych na kanwie IMB w podziale na zalecenia dotyczące otoczenia (egzogeniczne) i samych podmiotów gospodarczych turystyki (endogeniczne) na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Ad. D).

Podejście badawcze zastosowane w pracy oparto na następujących metodach i technikach badawczych: krytycznej analizie literatury, metodzie obserwacji, indukcji i dedukcji w **warstwie teoretyczno-poznawczej**, metodach obserwacji faktów, analizie i syntezy oraz metodzie dokumentacyjnej, wykorzystanych w **plaszczyźnie analitycznej**, a

także gromadzenia wiedzy faktualnej, wnioskowaniu indukcyjno-dedukcyjnym i modelowaniu, zastosowanych w **warstwie metodyczno-projektowej**.

Metodyka badań wykorzystana w monografii łączy podejście opisowo-wyjaśniające, charakterystyczne dla warstwy teoretyczno-poznawczej z podejściem normatywnym, prowadzącym się do analizy i oceny badanych zjawisk społeczno-gospodarczych, zastosowanym w warstwie empirycznej z naciskiem na jego wykorzystanie w płaszczyźnie koncepcyjnej. Wnioskowanie oparto przede wszystkim na metodzie indukcyjnej, co umożliwiło uogólnienie wyników badań na całą badaną zbiorowość podmiotów gospodarczych turystyki. W pracy wykorzystano zwartą i czasopiśmienniczą literaturę przedmiotu, zarówno polską, jak i zagraniczną, właściwe akty prawne, opracowania statystyczne, raporty z badań, a także inne materiały źródłowe, w tym pozyskane drogą elektroniczną. Istotnym źródłem informacji w części empirycznej były wyniki własnych badań w zakresie IMB przeprowadzonych w podmiotach gospodarczych turystyki, które umożliwiły weryfikację wielu zaprezentowanych poglądów.

Ad. E).

Wyniki badań i naukowa refleksja pozwoliły zdefiniować pojęcie innowacyjnego modelu biznesu w przedsiębiorstwie turystycznym w kontekście pewnego zamysłu, filozofii czy po prostu koncepcji działania podmiotu gospodarczego oferującego produkty i usługi turystyczne w określonej przestrzeni społeczno-gospodarczej i środowiskowej (przyrodniczej), bazującej na innowacjach i ukierunkowanej na tworzenie wartości dla samego przedsiębiorstwa i turystów, ale także dla innych grup interesariuszy, np. społeczności lokalnych w miejscowościach recepcyjnych. Dowiedziono, że IMB nie jest pojęciem tożsamym ze strategią innowacyjną, przy czym pojęcia te nie wykluczają się, ale wzajemnie przenikają. Płaszczyzną integrującą strategię i model biznesu są wybory strategiczne, np. w odniesieniu do docelowych i potencjalnych turystów, czy struktury rynku turystycznego. Wspólny wymiar strategii i innowacyjnego modelu biznesu uwidacznia się również w tzw. „miękkich” determinantach konkurencyjności i innowacyjności, które są szczególnie ważne w sektorze usługowym, zatem również w turystyce. Wyniki badań umożliwiły stwierdzenie, że pojęciem tożsamym z modelem biznesu jest logika prowadzenia działalności gospodarczej. Takie uproszczone podejście do kwestii formułowania modelu biznesu wymaga uzupełnienia o konieczność wygenerowania korzyści, jak wcześniej wspomniano, z jednej strony dla przedsiębiorstwa – **orientacja endogenna IMB**, natomiast z

drugiej strony dla zróżnicowanych interesariuszy danego podmiotu, a w szerszej perspektywie korzyści makroekonomicznych, społecznych, kulturowych itp. – **orientacja egzogenna IMB**.

Ponadto stwierdzono, że po pierwsze – w przypadku innowacyjnych modeli biznesu zaleca się ich skonstruowanie na podstawie uniwersalnych zaleceń metodycznych dla przedsiębiorstw w ogóle, w tym turystycznych w ramach **generalnego podejścia do IMB**. Po drugie – rekomenduje się uwzględnienie specyfiki konkretnego modelu, a tym samym określonego scenariusza działań, właściwego dla podejścia zdynamizowanego, umiarkowanego lub zachowawczego, a także uwzględnienie kluczowych determinant ich formowania, zwłaszcza węzłowych czynników ogólnogospodarczych oraz potencjału innowacyjnego konkretnego podmiotu w ramach **szczegółowego podejścia do IMB**.

Badania architektury IMB umożliwiły wyciągnięcie wniosku, że w procesie konstrukcyjno-wdrożeniowym istotne są zarówno **elementy endogenne** o nadrzędnym znaczeniu, immanentnie związane ze środowiskiem wewnętrznym, obejmujące kluczowe zasoby i kompetencje, węzłowe procesy biznesowe oraz aspekty ekonomiczno-finansowe, jak również **elementy egzogenne**, transcendentne względem przedsiębiorstwa, wykraczające poza jego formalne ramy, a więc te składowe, których źródłem jest otoczenie i które pełnią uzupełniającą, jednak niemniej ważną rolę względem kluczowych komponentów tego modelu. Chodzi tutaj o konkretną kategorię analityczną, tj. usługobiorców w powiązaniu z kategorią dotyczącą generowania wartości dla turystów (produktów i usług turystycznych) oraz w powiązaniu z rynkami zbytu i konkurencją. Trzecim aspektem są **powiązania pomiędzy elementami konstrukcyjnymi** – wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Prace badawczo-analityczne przeprowadzono w odniesieniu do **podzbiorowości przedsiębiorstw aktywnych** (P_A), tj. takich, które skonstruowały IMB i **podzbiorowości przedsiębiorstw biernych** (P_B), odpowiednio tych, które tego modelu nie uformowały. W zakresie formy konstrukcyjnej IMB zaproponowano ich podział na **modele sformalizowane, intuicyjne i mieszane**. O ile możliwość badania form konstrukcyjnych IMB była logiczna w przypadku podzbioru P_A , o tyle analiza przyczyn ich pomijania w funkcjonowaniu przedsiębiorstw turystycznych była możliwa jedynie w odniesieniu do podzbioru P_B . Identyfikacja ograniczeń procesu konstrukcyjnego IMB, zarówno subiektywnych, jak i obiektywnych umożliwiła zarekomendowanie konkretnych działań na rzecz ich wyeliminowania. **Analiza czynników determinujących IMB** oparta na autorskiej metodyce badawczej (w tym badaniach pierwotnych) umożliwiła stwierdzenie, że w aspekcie kwantytatywnym wyrażonym liczbą wskazań respondentów dla poszczególnych kategorii odpowiedzi, ich wagą, oceną umowną i istotnością konkretnych czynników oraz w ujęciu

kwalitatywnym uwzględniającym określone grupy i podgrupy badanych czynników konstrukcyjnych, a także odpowiednio w obrębie determinant egzogenicznych mamy do czynienia kolejno z płaszczyzną makroekonomiczną, formalno-prawną oraz społeczno-kulturową i demograficzną. Z kolei w przypadku determinant endogenicznych odnotowano, że kluczowe znaczenie mają – również przy uwzględnieniu hierarchii ich ważności – aspekty organizacyjne, socjokulturowe, ekonomiczno-finansowe i psychologiczno-intelektualne.

Wyniki własnych badań, a także dociekania naukowe innych badaczy dowiodły, że presja konkurencyjna zdeterminowana postępem wymusza na przedsiębiorstwach turystycznych ciągłą innowacyjność, tj. wykorzystywanie okazji w płaszczyźnie nowatorskich rozwiązań w produktach i usługach turystycznych, procesach, marketingu i organizacji. O ile w przedsiębiorstwach produkcyjnych wiodącą rolę odgrywają innowacje materialne („twarde”) powiązane z płaszczyzną techniczno-technologiczną (produktami, wyposażeniem pracy, metodami produkcji), o tyle w przedsiębiorstwach usługowych nadrzędne znaczenie mają innowacje „miękkie”. Nie wnikając w problematykę rodzajów innowacji według przedmiotu działalności innowacyjnej **należy zaakcentować wymóg opierania modeli biznesu na innowacjach, tj. konieczność konstruowania nowych IMB lub rekonstruowania dotychczasowych, adekwatnie do potencjału innowacyjnego konkretnego przedsiębiorstwa i przy uwzględnieniu zmiennych potrzeb i wyzwań rynku.** Ich konstrukcja powinna być oparta na trafnie zidentyfikowanych możliwościach rozwojowych, stosownie do potrzeb turystów, tj. przy zintegrowanym podejściu popytowo-podażowym do procesów innowacyjnych. W obecnych czasach odznaczających się presją konkurencyjną ze strony dużych przedsiębiorstw turystycznych, w tym koncentracyjnych form współdziałania i w ogóle funkcjonowania w warunkach dynamizmu zmian zachodzących w otoczeniu, koniecznością jest formowanie oraz konsekwentne wdrażanie innowacyjnych i elastycznych modeli biznesu opartych na oferowaniu nie tylko standardowych usług turystycznych, ale co istotne – zindywidualizowanych, dostosowanych do konkretnych potrzeb turystów. Najczęściej chodzi o usługi całościowo zaspokajające oczekiwania usługobiorców, poczynając od zakwaterowania i wyżywienia, rekreacji, ubezpieczeń, poprzez transport turystyczny po produkty i usługi specyficzne, adekwatne do danego typu i formy turystyki. Można stwierdzić, że istotne znaczenie w kontekście trafności skonstruowanego IMB ma zidentyfikowanie potrzeb rynkowych, będących podstawą wdrożenia „innowacji niszowych”, produktowych, usługowych i towarzyszących im nowatorskich rozwiązań organizacyjnych, marketingowych i (lub) procesowych.

Studia poznawcze, a także badania empiryczne umożliwiły pozytywną weryfikację postawionych hipotez badawczych (głównej i pomocniczych), a także realizację wyznaczonych celów badawczych. Stwierdzono, że **formowanie innowacyjnych modeli biznesu na podstawie analizy ich determinant konstrukcyjnych, przy uwzględnieniu określonej kombinacji elementów architektury (części składowych) oraz *implicite* ich praktyczna implementacja podnosi konkurencyjność przedsiębiorstw turystycznych.** Świadczą o tym wyniki badań wskazujące na wzrost liczby klientów, przychodów ze sprzedaży usług turystycznych i inne efekty wdrożenia IMB, które bezpośrednio i pośrednio wyrażają fakt poprawy konkurencyjności badanych podmiotów. Dowiedziono, że konstruowanie innowacyjnych modeli biznesu w przedsiębiorstwach turystycznych generuje szerokie spektrum korzyści społeczno-ekonomicznych dla samych usługodawców, ale również turystów i innych grup interesu, co stanowi immanentną przesłankę ich formowania i wdrażania w praktyce gospodarczej. Konkludując, w toku przeprowadzonych prac zrealizowano nadrzędny cel badania, czyli **skonstruowano IMB dla przedsiębiorstw turystycznych, przy uwzględnieniu różnych scenariuszy działania, tj. konkretyzując opracowano założenia metodyczne i wskazania aplikacyjne w odniesieniu do modelu zdynamizowanego, zrównoważonego oraz zachowawczego, które konsekwentnie wdrożone i w miarę konieczności zweryfikowane tworzą warunki do wzrostu konkurencyjności badanych podmiotów gospodarczych.**

Ad. F).

Konsekutywnie rzecz ujmując należy stwierdzić, że **badana problematyka wpisuje się w dyscyplinę ekonomia w dziedzinę nauk ekonomicznych.** Potwierdzeniem tego faktu jest również to, że turystyka z jednej strony jest zjawiskiem interdyscyplinarnym, jednak z drugiej stanowi przedmiot szczegółowych dociekań badawczych nauk ekonomicznych, w tym ekonomii. Jest dynamicznie rozwijającym się obszarem sektora usług i ujmując rzecz holistycznie – ważną częścią życia społecznego-gospodarczego. Generuje wymierne korzyści ekonomiczno-finansowe w następstwie ruchu turystycznego, ale również efekty trudno mierzalne, a nawet niewymierne, np. kulturowe, psychologiczne, polityczne. Szczegółowość w badaniu jest właściwa dla ekonomii, jeżeli dotyczy ekonomicznych aspektów innowacji w turystyce, bez egzemplifikacji konkretnego podmiotu gospodarki turystycznej. **Uwzględniając fakt, że przedmiot rozważań skoncentrował się na IMB w przedsiębiorstwach turystycznych w ogóle należy uznać zasadność predestynacji tego obszaru dociekań naukowych do ekonomii.** Można wysunąć wniosek, że punkt odniesienia

przeprowadzonych badań umożliwił zaliczenie rozpatrywanych problemów, tj. turystyki i przedsiębiorstw turystycznych ujmowanych całościowo, a nie konkretnego podmiotu do ekonomii. Uzasadnieniem dla ekonomicznego odniesienia badanej problematyki jest również to, że zarówno modele biznesu, jak i innowacje, a w konsekwencji IMB, w tym skuteczność i efektywność ich konstrukcji oraz wdrożenia wymagały wszechstronnego spojrzenia analitycznego. Implikując, postrzeganie badanych aspektów jedynie przez pryzmat zarządzania było niewystarczające. Tematyka pracy, jej układ, sformułowane hipotezy badawcze wpłynęły na konieczność podejścia do badań właśnie z perspektywy ekonomii. Kontynuując tok dotychczasowych wywodów należy stwierdzić, że rozważania ujęte w pracy mają wymiar nie tylko teoretyczno-kognitywny, ale również empiryczno-pragmatyczny. Z punktu widzenia ekonomii istotne jest to, że koncentrują się na konstrukcji IMB w podmiotach gospodarki turystycznej ujętych w różnych przekrojach, a nie – jak wspomniano – na konkretnym podmiocie lub szczegółowym kryterium ich podziału. Mimo że niektóre rozważania mają wielopłaszczyznowy charakter, zasadniczy punkt ciężkości położono na zbadanie IMB w ujęciu ekonomicznym – architektury, korzyści z implementacji, czynników konstrukcyjnych. **Wskazuje to na odniesienie do ekonomii, poczynawszy od mikroekonomii w aspekcie badania IMB w przedsiębiorstwach turystycznych, poprzez mezoekonomię (odniesienie się do turystyki jako części systemu gospodarczego) po makroekonomię w zakresie kompleksowego ujęcia determinant IMB.** Należy ponadto zauważyć, że skoro procesy gospodarcze wysuwają się na pierwszy plan wśród zainteresowań ekonomii, a przedsiębiorstwo jest kluczowym elementem tych procesów i odnosząc to stwierdzenie do przedsiębiorstw turystycznych oraz procesów zachodzących w gospodarce turystycznej, to rozważania zawarte w monografii należy rozpatrywać właśnie w kontekście ekonomii.

Ekonomiczny wymiar prowadzonych rozważań uzasadnia również stwierdzenie, że „definiuje się ekonomię jako naukę zajmującą się badaniem zachowania podmiotów gospodarczych”⁵, czyli przedsiębiorstw. Jest to przy tym płaszczyzna dociekań mikroekonomicznych, gdyż „mikroekonomia patrzy na gospodarkę narodową przez pryzmat przedsiębiorców”⁶. Fakt, że sformułowane problemy badawcze dotyczą IMB w przedsiębiorstwach turystycznych, wychodząc poza wewnętrzne ramy ich funkcjonowania w zakresie holistycznej analizy determinant konstrukcyjnych oraz fakt wskazania warunków ich formowania i wdrażania jako czynnika rozwoju, powoduje, że są przedmiotem badań

⁵ M. Nasiłowski, *System rynkowy. Podstawy mikro- i makroekonomii*, Wydawnictwo Key Text, Warszawa 2006, s. 19.

⁶ Tamże, s. 22.

ekonomiki przedsiębiorstw⁷, a także w ujęciu sektorowym – ekonomiki turystyki oraz ekonomiki usług i nauk ekonomicznych, w tym ekonomii. Jak słusznie konstatuje J. Penc, ekonomika przedsiębiorstwa współtworzy system nauk ekonomicznych⁸, natomiast przedsiębiorstwo rozpatrywane systemowo i oparte na dominacji modeli ekonomicznych jest zaliczane do mikrootoczenia, stanowiąc przedmiot badań ekonomii⁹. Założenie, że źródłem wartości w przedsiębiorstwie jest nie tyle sama innowacja, ile model biznesu, który się na niej opiera¹⁰ również wskazuje na tematyczne powiązanie pracy z ekonomią. Potwierdzają to także zalecenia, które sformułowali S. Sudoł i K. Jajuga¹¹, a także szczegółowe uzasadnienia zawarte w monografii w odniesieniu do metodyki badań, teoretycznej problematyki wyboru podmiotów gospodarczych turystyki w zakresie ekscerpcji konkretnej koncepcji IMB spośród zaproponowanych modeli oraz odnośnie do racjonalności w gospodarowaniu zasobami w procesie konstrukcyjno-wdrożeniowym IMB, a także tego, że model biznesu jest koncepcją prowadzenia działalności gospodarczej uwzględniającą aspekty popytowo-podażowe.

Za autorski wkład w rozwój ekonomii należy uznać wypełnienie zdiagnozowanej luki teoretycznej, metodycznej i empirycznej w przedmiocie badań, a zwłaszcza sformułowanie koncepcji innowacyjnych modeli biznesu w przedsiębiorstwach turystycznych przez pryzmat ich architektury uwzględniającej nie tylko same podmioty gospodarcze turystyki, ale również relacje z głównymi grupami interesariuszy, stanowiącymi ważne elementy konstytuujące te modele. Zaproponowana koncepcja stanowi implikację szerokich studiów literaturowych w rozpatrywanym zakresie, zwłaszcza na podstawie własnej propozycji definiowania innowacji, modelu biznesu i na ich kanwie – IMB, w powiązaniu z badaniami empirycznymi. Za przydatny z punktu widzenia kognitywno-pragmatycznego uznano i wykorzystano zaproponowany w monografii podział badanych przedsiębiorstw na dwie grupy, tj. podzbiorowość przedsiębiorstw aktywnych (P_A) i podzbiorowość przedsiębiorstw biernych (P_B), które wymagały zindywidualizowanego podejścia w warstwie

⁷ Właściwie nauki o przedsiębiorstwie, w tym w ujęciu ogólnym i wyspecjalizowanym, tj. w układzie sekcji i działów gospodarki (tutaj w odniesieniu do turystyki) i funkcjonalnym (tutaj w zakresie procesów rozwojowych, w tym inwestycyjnych i innowacyjnych, stanowiących przedmiot zainteresowań badawczych ekonomii).

⁸ J. Penc, *Leksykon biznesu*, Agencja Wydawnicza Placet, Warszawa 1997, s. 104.

⁹ K. Szałucki, *Istota i zakres ekonomiki przedsiębiorstwa*, (w:) *Przedsiębiorstwo: zasady działania, funkcjonowanie, rozwój*, praca zbiorowa pod red. J. Żurka, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007, s. 192.

¹⁰ M. Szymura-Tyc, *Międzynarodowe sieci innowacyjne – geneza i funkcjonowanie*, (w:) *Współpraca w łańcuchach dostaw a konkurencyjność przedsiębiorstw i kooperujących sieci*, praca zbiorowa pod red. H. Brdulak, E. Duliniec, T. Gołębiowskiego, Zeszyty Naukowe Kolegium Gospodarki Światowej, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2009, s. 421-436.

¹¹ Por. S. Sudoł, *Nauki o zarządzaniu. Podstawowe problemy, kontrowersje i propozycje*, PWE, Warszawa 2012, s. 38-40; S. Sudoł, K. Jajuga, *Zakres dyscyplin „ekonomia” i „nauki o zarządzaniu” w ramach dziedziny „nauki ekonomiczne”*, http://www.ezit.ue.wroc.pl/p/habilitacje/zakres_dyscyplin_ekonomia_i_nauki_o_zarzadzaniu, [30.06.2018].

analitycznej i koncepcyjnej. Wkład własny uwidacznia się w propozycji metodycznej odnośnie samego procesu konstrukcyjno-wdrożeniowego IMB, uwzględniającej holistyczne spojrzenie na badaną problematykę, tj. z punktu widzenia gospodarki jako całości, a także specyficzne, adekwatne do sektora turystyki i zaakcentowanego podziału przedsiębiorstw turystycznych na podzbiory P_A i P_B . Opracowano również listę korzyści wynikających z wdrożenia tego procesu oraz autorską systematyzację determinant przedmiotowych modeli w przedsiębiorstwach turystycznych w podziale na grupy, podgrupy i konkretne czynniki konstrukcyjne. Stworzono koncepcję budowy i implementacji innowacyjnych modeli biznesu na podstawie empirii, szczególnie typu identyfikacyjnego i diagnostycznego. Wskazano przy tym konkretne rekomendacje na rzecz wzrostu skuteczności i efektywności procesu konstrukcyjno-realizacyjnego przez prymat czynników egzo- i endogennych, a także przy uwzględnieniu hierarchii ważności poszczególnych elementów konstrukcyjnych.

Wkładem własnym w rozwój ekonomii jest zatem usystematyzowanie terminologii w zakresie stanowiącym przedmiot badań, a zwłaszcza autorska definicja innowacji, z jednej strony na podstawie szerokich interdyscyplinarnych studiów literaturowych (w ujęciu całościowym), natomiast z drugiej na kanwie bogatego dorobku piśmienniczego z zakresu ekonomii (w ujęciu szczegółowym), przy czym zaproponowano elementy nowatorskiego ujęcia badanego zagadnienia. Zdefiniowano ponadto model biznesu i na tej podstawie IMB, ze wskazaniem różnic semantycznych (znaczeniowych i informacyjnych) między tym pojęciem a innymi terminami zbliżonymi pojęciowo, a także zarekomendowano sposób porządkowania innowacyjnych modeli biznesu, w tym poprzez zastosowanie oryginalnych kryteriów ich grupowania. Opracowano również zestaw całościowych i szczegółowych wskaźników oceny zachowań podmiotów gospodarczych turystyki w zakresie konstrukcji IMB, tj. ogólnego wskaźnika aktywności (W_A), wskaźnika innowacyjności (W_I), ogólnych wskaźników udziału P_A w P_O i relacji P_A do P_B (W_{UO} , W_{RO}) i odpowiednio wskaźników szczegółowych (W_{Us} , W_{Rs}), obliczanych dla poszczególnych podzbiorowości i konkretnych grup rodzajowych badanych przedsiębiorstw. Co ważne, zaproponowano koncepcję budowy IMB w podmiotach gospodarczych turystyki, przy uwzględnieniu trzech scenariuszy działania (zdynamizowanego, umiarkowanego, zachowawczego) oraz przez pryzmat usystematyzowanych i szczegółowo przeanalizowanych czynników konstrukcyjnych.

Przedmiotowa rozprawa stanowi zatem próbę kompleksowego, monograficznego ukazania innowacyjnych modeli biznesu w turystyce, zwłaszcza poprzez uporządkowanie i uzupełnienie wiedzy teoretycznej, a także opartej na praktycznych doświadczeniach biznesowych.

M. Mójak

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Strukturę piątej części autoreferatu tworzą informacje dotyczące odpowiednio:

- a) zainteresowań naukowo-badawczych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wraz z przykładami wymiernych efektów pracy naukowej na dany temat;
- b) omówienia wybranych osiągnięć wskazujących na główny kierunek zainteresowań badawczych wskazanych w punkcie A);
- c) ogólnego ujęcia innych opublikowanych twórczych prac naukowych;
- d) uzyskanych nagród i wyróżnień;
- e) zaangażowania w projekty naukowo-badawcze, indywidualne i zespołowe;
- f) zorganizowania oraz uczestnictwa w konferencjach naukowych, udziału w pracach redakcyjnych czasopism i zwartych pozycji literaturowych, opracowania innych efektów działalności naukowo-badawczej, w tym wykonania recenzji artykułów naukowych, jak również członkostwa w towarzystwach i organizacjach naukowych;
- g) doświadczenia i osiągnięć dydaktycznych, w tym popularyzujących wiedzę, liczby recenzowanych prac magisterskich i dyplomowych, liczby wypromowanych studentów;
- h) innych przejawów aktywności zawodowej, np. funkcji pełnionych w US, uczestnictwa w szkoleniach, kursach, sesjach treningowych, tak w charakterze uczestnika, jak i trenera.

5.1. Deskrypcja zainteresowań naukowo-badawczych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wraz z przykładami wymiernych efektów pracy naukowej w danym obszarze badań

Po uzyskaniu stopnia doktora główny nurt moich zainteresowań naukowo-badawczych koncentrował się w **ujęciu ogólnym na turystyce i innowacjach**. Wymiernym efektem naukowego ukierunkowania w tym obszarze są następujące pozycje wybrane z Części II wykazu opublikowanych prac naukowych lub twórczych prac zawodowych oraz informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki, opublikowane jako jedne z pierwszych w tym zakresie i okresie badawczym obejmującym lata 2002-2007:

- a) M. Brojak-Trzaskowska, *Rola transportu w obsłudze podróży turystycznych mieszkańców Pomorza Zachodniego*, (w:) Zeszyty Naukowe US nr 324, Ekonomiczne Problemy Transportu nr 3/2002, str. 29-42, ISSN 1504-0515. Mój wkład w przygotowanie niniejszego artykułu wyniósł 100%;
- b) M. Brojak-Trzaskowska, *Możliwości rozwoju turystyki w regionie zachodniopomorskim*, (w:) Zeszyty Naukowe US nr 332, Ekonomiczne Problemy Turystyki nr 1/2002, str. 37-53, ISBN 83-7241-224-3. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu stanowi 100%;
- c) M. Brojak-Trzaskowska, *Uwarunkowania rozwoju markowych produktów turystycznych na Pomorzu Zachodnim*, (w:) *Markowe produkty turystyczne*, red. A. Panasiuk, Fundacja

M. Brojak

na rzecz US, Szczecin-Niechorze 2004, str. 277-284, ISBN 83-89142-29-5. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;

- d) M. Brojak-Trzaskowska, *Wybrane aspekty aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw*, (w:) *Innowacyjność we współczesnych organizacjach*, red. A. Stabryła, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2005, str. 293-301, ISBN 83-7252-267-7. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;
- e) M. Brojak-Trzaskowska, *Innowacyjność warunkiem rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, (w:) *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw*, red. A. Bielawska, Rozprawy i studia T. (DCXLV)571. Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2005, str. 17-27, ISBN 83-7241-470-X. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału stanowi 100%;
- f) M. Brojak-Trzaskowska, *Rola innowacji w polityce rozwoju przedsiębiorstw turystycznych*, (w:) *Polityka turystyczna*, red. A. Panasiuk, Fundacja na rzecz US, Szczecin-Kopenhaga 2005, str. 401-407, ISBN 83-89142-38-4. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;
- g) M. Brojak-Trzaskowska, *Uwarunkowania innowacyjności jako źródła rozwoju przedsiębiorstw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*, (w:) *Wybory strategiczne firm. Nowe instrumenty analizy i wdrażania*, red. P. Płoszajski, G. Bełz, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2006, str. 309-318, ISBN 978-83-7378-278-5. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;
- h) M. Brojak-Trzaskowska, *Wybrane aspekty zewnętrznych uwarunkowań rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*. (w:) *Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu nr 86, pt. Zmiany w systemach zarządzania polskich przedsiębiorstw*, red. K. Krzakiewicz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2007, str. 255-262, ISSN 1641-2168. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 100%;
- i) M. Brojak-Trzaskowska, *Specyfika zagospodarowania turystycznego na przykładzie zasobów noclegowych województwa zachodniopomorskiego*. (w:) *Zeszyty Naukowe US nr 466, Ekonomiczne Problemy Turystyki nr 9, pt. Elementy zagospodarowania turystycznego*, red. B. Meyer, A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2007, str. 21-28, ISSN 1640-6818, ISSN 1644-0501. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu stanowi 100%.

Powyższe informacje stanowią jedynie zarys tematyki podejmowanych badań na – umownie rzecz ujmując – I etapie mojej pracy naukowej. Wymagają zatem doprecyzowania odnośnie do obszarów badawczych, a także uwzględnienia zróżnicowania perspektyw badawczych ekonomii i tym samym wskazania, że w **ujęciu szczegółowym** (umownie na II etapie pracy naukowej, począwszy od 2007/2008 roku do chwili obecnej) podejmowana przeze mnie problematyka dotyczy:

- 1. **Ekonomicznej teorii innowacji**, zarówno w płaszczyźnie mikro, mezo, jak i makroekonomicznej, a nawet ponadnarodowej. Potwierdzeniem tego faktu mogą być moje kolejne prace (z dalszych lat) wybrane z Części II wykazu opublikowanych prac..., np.:
 - a) M. Brojak-Trzaskowska, *Egzogeniczne stymulatory i ograniczenia aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw jako przejawu przedsiębiorczości na przykładzie regionu zachodniopomorskiego*. (w:) *Zeszyty Naukowe US nr 471, Ekonomiczne Problemy Usług nr 11, pt. Ekonomiczne i organizacyjne instrumenty wspierania rozwoju lokalnego*

- i regionalnego, Tom II*, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2007, str. 19-28, ISSN 1640-6818, 1230-364X. Mój wkład w ten artykuł ukształtował się na poziomie 100%;
- b) M. Brojak-Trzaskowska, *Społeczno-kulturowe determinanty budowy organizacji innowacyjnych na przykładzie przedsiębiorstw usługowych*, (w:) *Zmiana warunkiem sukcesu. Przeobrażenia systemów zarządzania przedsiębiorstw*. Prace Naukowe AE im. O. Langego we Wrocławiu nr 1184, red. J. Skalik, Wrocław 2007, str. 399-405, ISSN 0324-8445. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 100%;
- c) M. Brojak-Trzaskowska, *Analiza potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw – endogeniczne uwarunkowania aktywności innowacyjnej*. (w:) *Techniczne, ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju państw europejskich. Stan, perspektywy, możliwości, szanse, zagrożenia*, red. J. Engelhardt, M. Kiba-Janiak, WSB w Gorzowie Wlkp., 2007, str. 213-220, ISBN 978-83-88991-11-0. Mój wkład w przygotowanie rozdziału to 100%;
- d) M. Brojak-Trzaskowska, Rozdział 12. *Społeczno-kulturowe bariery aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw*. (w:) *Tendencje innowacyjnego rozwoju polskich przedsiębiorstw*, red. E. Okoń-Horodyńska, A. Zachorowska-Mazurkiewicz, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2008, str. 169-184, ISBN 978-83-60653-09-8. Mój wkład w przygotowanie wymienionego rozdziału wyniósł 100%;
- e) M. Brojak-Trzaskowska, Podrozdział 1.2. pt. *Globalizacja jako wyzwanie i animator zmian w otoczeniu biznesowym*, podrozdział 2.4. pt. *Innowacyjność przedsiębiorstwa i podrozdział 2.5. pt. Kultura organizacji*. (w:) *Restrukturyzacja przedsiębiorstw w procesie adaptacji do współczesnego otoczenia. Perspektywa międzynarodowa*, red. M. Porada-Rochoń. Difin, Warszawa 2009, odpowiednio: str. 16-18, 50-55, 55-61. ISBN 978-83-7641-056-2. Mój wkład w przygotowanie każdego z rozdziałów stanowi 100%;
- f) M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochoń, *Innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw województwa zachodniopomorskiego*, (w:) *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*, 7/2011. Wydawnictwo IOiZ w Przemyśle „ORGMA SZ”, str. 106-111, ISSN 0860-6846. Mój wkład w przygotowanie artykułu to 50%.
- 2. Rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, zwłaszcza w sektorze usług.**
Przykładowymi pozycjami wybranymi z wykazu, uzasadniającymi to stwierdzenie są:
- a) M. Brojak-Trzaskowska, *Innowacyjność jako determinanta procesów rozwojowych współczesnych przedsiębiorstw turystycznych – spojrzenie mikroekonomiczne*. (w:) *Zeszyty Naukowe US nr 454, Ekonomiczne Problemy Usług nr 9, pt. Z badań nad transportem i polityką gospodarczą*, red. S. Flejterski, E. Załoga, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2007, str. 381-394, ISSN 1640-6818. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 100%;
- b) M. Brojak-Trzaskowska, *Rola specyfiki sektora usługowego i społeczeństwa informacyjnego w kształtowaniu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw usługowych*. (w:) *Problemy społeczeństwa informacyjnego*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2007, str. 337-345, ISBN 978-83-60397-08-4. Mój wkład w przygotowanie wyszczególnionego rozdziału wyniósł 100%;
- c) M. Brojak-Trzaskowska, *Determinanty rozwoju turystycznego na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*. (w:) *Usługi w Polsce: nauka, dydaktyka i praktyka wobec wyzwań przyszłości*, red. A. Panasiuk, K. Rogoziński, Zeszyty Naukowe US nr 497, Ekonomiczne Problemy Usług nr 20. Tom II. Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin

M. Brojak

2008, str. 21-26, ISSN 1640-6818, ISSN 1896-382X. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu ukształtował się na poziomie 100%;

- d) M. Brojak-Trzaskowska, Rozdział 3., pt. *Funkcjonowanie przedsiębiorstwa usługowego*. (w) *Przedsiębiorstwo usługowe. Ekonomia*, red. B. Filipiak, A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, str. 47-63, ISBN 978-83-01-15474-5. Mój wkład w przygotowanie wskazanego rozdziału wyniósł 100%;
- e) M. Brojak-Trzaskowska, rozdział 2. *Czynniki determinujące rozwój przedsiębiorstwa handlowego*, str. 189-194 i rozdział 3. *Innowacje jako warunek sukcesu współczesnego przedsiębiorstwa handlowego*, str. 195-200, (w:) *Ekonomia przedsiębiorstwa handlowego. Zarządzanie – finanse – efektywność – rozwój*, red. B. Filipiak, CeDeWu, Warszawa 2009, ISBN 978-83-7556-134-0. Mój wkład w przygotowanie każdego z rozdziałów we wskazanej monografii stanowi 100%;
- g) M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon, *Zakres i struktura działalności innowacyjnej przedsiębiorstw województwa zachodniopomorskiego w okresie kryzysu gospodarczego*. (w:) *Współczesne Zarządzanie*, nr 1/2012, red. B. Kozuch, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2012, str. 55-67, ISSN 1643-5494. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 50%.

3. Konkurencyjności w różnych płaszczyznach poznawczych ekonomii, co poświadczają następujące przykładowe pozycje z przywołanego wykazu:

- a) M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon, *Rola zasobów niematerialnych w budowaniu potencjału konkurencyjnego współczesnych przedsiębiorstw*. (w:) *Kapitał w rozwoju przedsiębiorstwa i regionu*, red. E. Orechwa-Maliszewska, J. Paszkowski, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok 2008, str. 237-246, ISBN 978-83-60432-33-4. Mój wkład w przygotowanie wymienionego rozdziału wyniósł 50%;
- b) M. Brojak-Trzaskowska, *Rola systemu rozwoju zasobów ludzkich w procesie kreacji potencjału konkurencyjnego współczesnych przedsiębiorstw w warunkach gospodarki opartej na wiedzy*. (w:) *Spółeczeństwo informacyjne. Wizje, struktury i determinanty rozwoju*, red. C. Hales, Uniwersytet Rzeszowski, Wydawnictwo MAX-DRUK Drukarnia Medyczna, Rzeszów 2009, str. 211-218, ISBN 978-83-61483-40-3. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;
- c) M. Brojak-Trzaskowska, *Rola kapitału ludzkiego w budowaniu potencjału konkurencyjnego współczesnych organizacji gospodarczych*. (w:) *Człowiek z perspektywy biznesu*, red. K. Machowicz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, str. 157-179, ISBN 978-83-7363-858-7. Mój wkład w przygotowanie wyszczególnionego rozdziału wyniósł 100%;
- d) M. Brojak-Trzaskowska, *Wiedza jako czynnik determinujący innowacyjność przedsiębiorstw usługowych*. (w:) *Kreatywność i przedsiębiorczość w projakościowym myśleniu i działaniu*. Tom 1, red. E. Skrzypek, Wydawnictwo UMCS w Lublinie, Lublin 2009, str. 255-262, ISBN 978-83-924547-5-5. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału stanowi 100%.

4. Wybranych aspektów polityki ekonomicznej państwa w powiązaniu z kwestiami innowacyjności na poziomie makroekonomicznym i instytucjonalnym, w tym, np.:

M. Brojak

- a) M. Brojak-Trzaskowska, *Wybrane aspekty budowania społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*. (w:) *Spółeczeństwo informacyjne. Stan i kierunki rozwoju w świetle uwarunkowań regionalnych*, red. C. F. Hales, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2008, str. 132-145, ISBN 978-83-7338-383-8. Mój wkład w przygotowanie wskazanego rozdziału wyniósł 100%;
- b) M. Brojak-Trzaskowska, *Budżetowanie zadaniowe jako przejaw New Public Management*. (w:) *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*, red. J. Sokołowski, Część II, pt. *Finanse publiczne w gospodarce rynkowej*. Tom I. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Jelenia Góra 2008, str. 292-298, ISBN 978-83-923545-5-0. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;
- c) M. Brojak-Trzaskowska, *Pobudzanie dynamizmu innowacyjnego przedsiębiorstw jako wymóg współczesnej gospodarki*. (w:) Część II – *Innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstwa w warunkach globalizacji; Przedsiębiorstwo w otoczeniu globalnym*, red. O. Dębicka, A. Oniszcuk-Jastrzębek, T. Gutowski, J. Winiarski, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008, str. 231-240, ISBN 978-83-7531-062-7. Mój wkład w przygotowanie wskazanego rozdziału wyniósł 100%;
- d) M. Brojak-Trzaskowska, *Rola środków unijnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w małych i średnich przedsiębiorstwach w Polsce na przykładzie wybranych programów operacyjnych*. (w:) *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*. Część II, pt. *Polityka ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 39, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2009, str. 534-540, ISBN 978-83-7011-973-7. Mój wkład w przygotowanie wyszczególnionego rozdziału ukształtował się na poziomie 100%;
- e) M. Brojak-Trzaskowska, *Procesy globalizacyjne – istota, przyczyny, uwarunkowania, implikacje*. (w:) *Współczesne Problemy Ekonomiczne nr 1. Globalizacja. Liberalizacja. Etyka*, red. G. Wolska, Zeszyty Naukowe nr 556, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2009, str. 9-16, ISSN 1640-6818. Mój wkład w przygotowanie artykułu wyniósł 100%.

W niektórych projektach podejmowałam problematykę procesów rozwojowych w gospodarce. Jednocześnie należy podkreślić, że prowadzone prace naukowo-badawcze dotyczyły holistycznego kontekstu uwarunkowań innowacyjności, w tym ich badania na różnych poziomach ekonomii¹². Ważne miejsce we wskazanym zakresie badawczym zajęły badania nad kooperacją naukowo-biznesową¹³, a także konkurencyjnością w gospodarce¹⁴

¹² Wyrazem tego jest np. autorska monografia, pt. *Determinanty innowacyjnego rozwoju przedsiębiorstw na przykładzie wybranych rodzajów usług*, Uniwersytet Szczeciński, Rozprawy i Studia T. (DCCCXCI) 817. Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin, 2012, str. 380, Ark. Wyd. 22, ISBN 978-83-7241-860-9, ISSN 0860-2751. Mój wkład w przygotowanie tej monografii wyniósł 100%.

¹³ Konkretnym przykładem opublikowanej pracy twórczej na badany temat jest rozdział IV mojego autorstwa, pt. *Kooperacja naukowo-biznesowa jako czynnik aktywności innowacyjnej w gospodarce*, (w:) *Innowacja przyszłości rozwoju gospodarki*, red. A. Świadek, J. Wiśniewska, Naukowe Wydawnictwo IVG, Szczecin 2013, str. 34-47 (ISBN 978-83-62062-19-5). Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%. Inny przykład publikacji na ten temat to rozdział mojego autorstwa, pt. *Zarządzanie jakością a innowacyjność przedsiębiorstw w warunkach kooperacji – wzajemne relacje*, (w:) *Rola kooperacji w rozwoju społeczno-gospodarczym*, red. W. Downar, Wyższa Szkoła Zawodowa „OECONOMICUS” Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Szczecinie, Szczecin 2004, str. 11-19, ISBN 83-87249-46-7. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału stanowi 100%.

¹⁴ Najnowszymi publikacjami potwierdzającymi zarysowany obszar zainteresowań badawczych są m. in. dwa rozdziały – I, pt. *Wiedza w aspekcie kreacji konkurencyjności przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych i*

przez pryzmat tworzenia i wdrażania IMB, przy czym jak już wcześniej zasygnalizowano traktowanych jako modele biznesu oparte na innowacjach, a nie wyłącznie modele zarządzania. To stwierdzenie, a zwłaszcza rozważania ujęte w monografii, stanowiącej główne osiągnięcie (4. punkt autoreferatu) wskazują na perspektywę poznawczą ekonomii. Obok głównego nurtu prowadzonych prac badawczo-naukowych równolegle zajmowałam się działalnością dydaktyczną i powiązaną z nią pracą twórczą, której wymiernym efektem są konkretne publikacje w obszarze nauk społecznych, dziedzinie nauk ekonomicznych, ale raczej mieszczące się w dyscyplinie nauk o zarządzaniu, a nie ekonomii, np.:

1. M. Brojak-Trzaskowska, *Lean Management i jego instrumentarium jako panaceum na sytuacje kryzysowe w przedsiębiorstwie* (w:) *Nowoczesne przedsiębiorstwo*. Tom I. red. J. Engelhardt, M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon, Zeszyty Naukowe US nr 572, Ekonomiczne Problemy Usług nr 44, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2009, str. 93-102, ISSN 1640-6818. Mój wkład w przygotowanie wskazanego artykułu wyniósł 100%;
2. M. Brojak-Trzaskowska, *Rola kultury organizacyjnej w stymulowaniu zachowań twórczych i innowacyjnych we współczesnych podmiotach gospodarczych*. (w:) *Polityka ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, M. Sosnowski, A. Żabiński, Prace Naukowe UE we Wrocławiu nr 111, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, 2010, str. 71-80, ISBN 978-83-7695-089-1, ISSN 1899-3192. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu stanowi 100%;
3. M. Brojak-Trzaskowska, *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwach usługowych – egzemplifikacje teoretyczno-empiryczne*. (w:) *Zarządzanie wiedzą. Skuteczne metody i rozwiązania aplikacyjne*, red. M. Morawski, Wydawnictwo WSB w Gorzowie Wlkp., 2010, s. 21-38, ISBN 978-83-88991-18-9. Mój wkład w przygotowanie rozdziału to 100%;
4. M. Brojak-Trzaskowska, *Rola zarządzania procesowego w rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*. (w) *Ekonomia Tom 1*, red. J. Sokołowski, G. Węgrzyn, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 168. Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2011, str. 23-34, ISSN 1899-3192, ISBN 978-83-7695-109-6. Mój wkład w przygotowanie wskazanego rozdziału wyniósł 100%;
5. M. Brojak-Trzaskowska, Rozdział II, pt. *Innowacje – moda czy konieczność*. (w:) *Zarządzanie przedsiębiorstwem. Część I*, red. J. Olszewski, Naukowe Wydawnictwo IVG, Szczecin 2012, str. 26-45, ISBN 978-83-62062-12-6. Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%;
6. M. Brojak-Trzaskowska: Rozdział 1, pt. *Wybrane koncepcje w zarządzaniu współczesnymi przedsiębiorstwami*, Rozdział 2, pt. *Ogólne zasady organizacji zarządzania we współczesnym przedsiębiorstwie*, Rozdział 6, pt. *Zarządzanie innowacjami*, Rozdział 7, pt. *Zarządzanie projektami w przedsiębiorstwie*, (w:) *Zarządzanie przedsiębiorstwem*, red. J. Engelhardt, CeDeWu, Warszawa 2014, str. 9-51, 53-77, 175-204, 205-231, ISBN 978-83-7556-609-3. Mój wkład w przygotowanie każdego z w/w rozdziałów ukształtował się na poziomie 100%.

globalnym i IV, pt. *Innowacje jako źródło przewagi konkurencyjnej współczesnych przedsiębiorstw*, odpowiednio: str. 52-71, 72-89, w wieloautorskiej monografii: Porada-Rochon M., Brojak-Trzaskowska M., Kordela D., Tomczyk M., *Przedsiębiorstwo w obliczu wyzwań XXI wieku. Modele biznesowe, finansowanie, innowacje*, Wydawnictwo edu-Libri, Kraków-Legionowo 2018, ISBN 978-83-65648-77-8. Mój wkład w przygotowanie wskazanych rozdziałów w ww. monografii wyniósł 100%.

M. Brojak

Wskazane zróżnicowanie dyscyplin widać zatem w strukturze dorobku i osiągnięć naukowo-badawczych, tj. adekwatnie do zainteresowań badawczych – odnoszących się do ekonomii, a także odpowiednio w przypadku publikacji ukierunkowanych na zaspokojenie potrzeb dydaktycznych w ramach przedmiotów realizowanych przez Katedrę Ekonomiki Przedsiębiorstw na WZiEU US – odnoszących się do zarówno do ekonomii, jak i nauk o zarządzaniu, w mniejszym stopniu – finansów. Konkludując, wymienione obszary badań – naukowo-badawcze i „dydaktyczne” – wzajemnie się uzupełniają i przenikają, mieszcząc się w naukach ekonomicznych.

5.2. Omówienie wybranych osiągnięć wskazujących na główny kierunek zainteresowań badawczych wskazanych w podpunkcie 5.1.

W omówieniu wybranych osiągnięć – poza monografią „Innowacyjne modele biznesu w podmiotach gospodarczych turystyki” – skoncentrowano się na tych opublikowanych autorskich pozycjach literaturowych, które wskazują na główny kierunek zainteresowań badawczych, wskazanych w punkcie 5.1. Niektóre z tych pozycji stanowią rozwinięcie wątków poruszonych w monografii, stanowiącej główne osiągnięcie naukowe, natomiast inne dotyczą aspektów badawczych z nimi powiązanych, ale nie stanowiących przedmiotu zainteresowań badawczych ujętych w samej monografii.

Spośród **pozostałych wybranych osiągnięć naukowych**, przedmiot wyboru pozycji do oceny, stanowią następujące publikacje, pokrótce omówione w dalszej części autoreferatu¹⁵:

B1). M. Brojak-Trzaskowska, *Innowacje jako źródło konkurencyjności w gospodarce turystycznej na przykładzie przedsiębiorstw*, (w:) *Ekonomia*, red. J. Sokołowski, G. Węgrzyn, M. Gasz, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 489/2017, Wydawnictwo Naukowe UE we Wrocławiu, Wrocław 2017, str. 57-68, ISSN 1899-3192. Mój wkład w przygotowanie tego konkretnego artykułu wyniósł 100%.

B2). M. Brojak-Trzaskowska, *Resistance of Employees against Changes as a Determinant of Creative and Innovative Behaviour in Economy, Illustrated with Example of Tourism Enterprises*, (w:) *HRM & E (Human Resources Management and Ergonomics)* nr 1/2016. ISSN 1337-0871, s. 50-61. Mój wkład w przygotowanie wskazanego artykułu wyniósł 100%.

B3). M. Brojak-Trzaskowska, *The scope of innovative projects in tourist economy, illustrated by examples of companies – a comparative analysis of the research from 2011 and 2016*, (w:) *Modern conditions of development. Economics and Management*, editors J. Rosak-Szyrocka, A. Sokół, University of Maribor, Celje 2016, ISBN 978-961-6562-80-5, str. 15-27. Mój wkład w przygotowanie wyszczególnionego rozdziału wyniósł 100%.

B4). M. Brojak-Trzaskowska, *Analiza i ocena „miękkich” uwarunkowań determinujących wzrost dynamizmu innowacyjnego w mikro i małych przedsiębiorstwach usługowych w Polsce*, (w:) *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, Mikrofirma 2014*, red. A. Bielawska, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2014, str. 255-264, (ISSN 1640-6818, ISSN 1896-382X). Mój wkład w przygotowanie tego rozdziału wyniósł 100%.

¹⁵ Pozycje wyszczególniono chronologicznie, przy zastosowaniu datowania bezwzględnego o porządku prezentacji uwzględniającym pozycje kolejno od najnowszej do najstarszej.

B5). M. Brojak-Trzaskowska, Rozdział IV. *Kooperacja naukowo-biznesowa jako czynnik aktywności innowacyjnej w gospodarce*, (w:) *Innowacja przyszłością rozwoju gospodarki. Część II*, red. A. Świadek, J. Wiśniewska, Naukowe Wydawnictwo IVG, Szczecin 2013, str. 34-47, (ISBN 978-83-62062-19-5). Mój wkład w przygotowanie rozdziału to 100%.

B6). M. Brojak-Trzaskowska, *Rola prac badawczo-rozwojowych w działalności innowacyjnej przedsiębiorstw transportowych w świetle badań empirycznych*. (w:) *Instytucjonalne aspekty rozwoju sektora B+R w Polsce. Od gospodarki imitacyjnej do innowacyjnej*, red. K. Meredyk, A. Wildowicz-Giegiel. Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2011, str. 175-187, ISBN 978-83-7431-274-5. Mój wkład w przygotowanie rozdziału wyniósł 100%.

B7). M. Brojak-Trzaskowska, *Wybrane aspekty pobudzania przedsiębiorczości w regionie na przykładzie przedsiębiorstw*. (w:) *Zeszyty Naukowe US nr 530, Ekonomiczne Problemy Usług nr 31, pt. Ekonomiczne i organizacyjne instrumenty wspierania rozwoju lokalnego i regionalnego. Finanse, rachunkowość, przedsiębiorczość. Tom II*, red. B. Filipiak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2009, str. 309-317, ISSN 1640-6818, 1896-382X. Mój wkład w przygotowanie wskazanego artykułu wyniósł 100%.

B8). M. Brojak-Trzaskowska, Rozdział 12. *Społeczno-kulturowe bariery aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw*. (w:) *Tendencje innowacyjnego rozwoju polskich przedsiębiorstw*, red. E. Okoń-Horodyńska, A. Zachorowska-Mazurkiewicz. Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2008, str. 169-184, ISBN 978-83-60653-09-8. Mój wkład w przygotowanie niniejszego rozdziału ukształtował się na poziomie 100%.

B9). M. Brojak-Trzaskowska, *Uwarunkowania innowacyjności jako źródła rozwoju przedsiębiorstw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*. (w:) *Wybory strategiczne firm. Nowe instrumenty analizy i wdrażania*, red. P. Płoszajski, G. Bełz, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2006, str. 309-318, ISBN 978-83-7378-278-5. Mój wkład w przygotowanie wskazanego rozdziału wyniósł 100%.

Ad. B1). Przedmiot zainteresowań ujętych w artykule skoncentrował się na wybranych aspektach działań innowacyjnych przedsiębiorstw. Celem badania była odpowiedź na pytanie, czy innowacje rzeczywiście stanowią o konkurencyjności w gospodarce, przy czym obiektem badania były przedsiębiorstwa turystyczne. Tak sformułowany cel badania zdefiniował układ artykułu i zastosowaną metodykę badawczą. Uwzględniając znaczenie turystyki w rozwoju społeczno-gospodarczym, zarówno w skali makro, mezo, jak i mikroekonomicznej, a także dynamiczny rozwój samego sektora turystyki, rozważania badawcze odniesiono do gospodarki turystycznej i jej egzemplifikacji, tj. przedsiębiorstw odpowiedzialnych za kreację, implementację i dyfuzję innowacji w turystyce. Treści poznawcze artykułu ujęto w ramach czterech części, tj. odpowiednio: wprowadzającej, gdzie usystematyzowano podstawowe kategorie pojęciowe, takie jak: gospodarka turystyczna, przedsiębiorstwo turystyczne i innowacja. Drugą część poświęcono kognitywnym aspektom działalności innowacyjnej w przedsiębiorstwach, natomiast trzecią – empiryczną, oparto na wynikach ankietyzacji przedsiębiorstw turystycznych. W podsumowującej części artykułu przedstawiono wyniki studiów teoretyczno-empirycznych, formułując najistotniejsze wnioski. Stwierdzono, że szeroko pojmowana działalność innowacyjna generuje różnicowane korzyści dla przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w turystyce i innych

Mimoja

„uczestników gry rynkowej”, w tym turystów, społeczności w miejscowościach recepcyjnych oraz innych organizacji i przedsiębiorstwach, odpowiednio w wymiarze:

- melioratywnym, odnoszącym się do instytucji otoczenia biznesu w zakresie usług wspomagających działalność innowacyjną i typowych przedsiębiorstw – kooperantów, np. sojuszników strategicznych w ramach aliansów strategicznych, konsorcjów i innych form współdziałania gospodarczego, a także naukowo-biznesowej współpracy innowacyjnej, na co zwrócono uwagę w kontekście kosztów, ryzyka i efektów synergii w odniesieniu do inicjowanych przedsięwzięć rozwojowych;
- pejoratywnym, odnoszącym się do konkurentów, co wiąże się z presją konkurencyjną i potencjalnie negatywnym oddziaływaniem na środowisko naturalne.

Reasumując można stwierdzić, że poznawczo-praktyczne rozważania zaprezentowane w artykule stanowią rozwinięcie niektórych wątków zarysowanych w monografii, stanowiącej główne osiągnięcie naukowe.

Ad. B2). Tematyka podjęta w artykule dotyczyła oporu wobec zmian, zwłaszcza innowacji. Rozważania ujęte w pracy podzielono na dwie zasadnicze części. Pierwszą teoretyczną poświęcono idiosynkrazji w stosunku do zmian, rozpatrywanej jako zjawisko o charakterze psychospołecznym, kulturowym i organizacyjnym, natomiast drugą empiryczną skoncentrowano na podmiotach gospodarczych turystyki, podobnie zatem jak w monografii, stanowiącej główne osiągnięcie naukowe. Uwzględniając perspektywę badawczą ekonomii, zwrócono uwagę na to, że opór wobec zmian ma wymiar nie tylko wewnętrzny, dotyczący niechęci pracowników, menedżerów lub właścicieli w sytuacji, gdy są oni elementem środowiska wewnętrznego danego podmiotu, ale również zewnętrzny, jeżeli podmiotem odniesienia są turyści lub w szerszym ujęciu usługobiorcy turystyki i inni interesariusze. Przedmiot refleksji naukowych skoncentrował się nie tylko na krytycznych studiach literaturowych na temat oporu wobec innowacyjnych zmian, ale również na własnych przemysleniach wraz ze wskazaniem konkretnych zaleceń na rzecz wyeliminowania (zminimalizowania) tego oporu i jego negatywnych implikacji. Zwrócono uwagę na konieczność stymulacji zachowań twórczych i innowacyjnych w badanych przedsiębiorstwach, uznawanych za kluczowe ogniwo gospodarki turystycznej, która z kolei jest elementem sektora usług uznawanego za siłę motoryczną współczesnego rozwoju. Powyższą konkluzję potwierdzono faktem wzrostu rangi turystyki, mierzonego liczbą turystów, w tym zagranicznych, liczbą udzielonych noclegów, przychodami ze sprzedaży usług turystycznych i towarzyszących, poziomem i strukturą nakładów inwestycyjnych, a także nakładów ponoszonych na innowacje w bezpośredniej i pośredniej gospodarce turystycznej. Zwrócono uwagę, że wzrost tolerancji dla zmian i *implicite* zmniejszenie oporu wobec zmian powinno wiązać się z koniecznością zaangażowania zasobów ludzkich w proces zmian, eliminowania sytuacji kryzysowych i konfliktogennych, wprowadzenia modyfikacji w profilach kompetencyjnych kadr w turystyce, postawach i zachowaniach turystów, stereotypach społeczno-kulturowych związanych z tradycjonalizmem, ksenofobią oraz eliminowaniem tych źródeł oporu, które są następstwem nacisków ze strony formalnych i nieformalnych grup społecznych, a także konsekwencją istoty samych zmian. Działaniom tym powinny towarzyszyć skuteczne systemy motywacyjne, informacyjne i komunikowania się, zarówno na poziomie makro, mezo, jak i mikroekonomicznym. Stwierdzono, że pobudzanie

M. Mojała

aktywności innowacyjnej w turystyce, np. poprzez eliminowanie zewnętrznej i wewnętrznej oporności wobec zmian, a także przyspieszanie tempa tych zmian to ważne czynniki rozwoju, tak w skali ogólnogospodarczej, mezoekonomicznej (np. regionalnej, działowo-sektorowej), jak i mikroekonomicznej odnoszącej się do przedsiębiorstw turystycznych. W proces ten powinny być zaangażowane zarówno podmioty polityki turystycznej, przedsiębiorstwa turystyczne, podmioty działające w działach i sekcjach komplementarnych względem turystyki, jak i klienci, a także instytucje otoczenia biznesowego. Reasumując, podobnie jak publikacja opisana w punkcie B1, również i ta publikacja nawiązuje do treści zarysowanych w monografii, pt. *Innowacyjne modele biznesu...*, gdyż dotyczy idiosynkratycznych postaw wobec zmian – innowacji, które z kolei mogą być związane z procesem konstrukcyjno-wdrożeniowym IMB. Ujmuje jednak zagadnienia, których nie uwzględniono w książce opisanej w 4. punkcie autoreferatu. Dotyczy to zwłaszcza komparatystyk przedmiotowych i czasowych, tj. analizy porównawczej (dynamiki, struktury) endogennych (szczególnie psychologicznych i intelektualnych) czynników wdrażania zmian w przedsiębiorstwach turystycznych, na podstawie dwóch odrębnych, własnych badań, mieszcząc się w głównym nurcie zainteresowań naukowo-badawczych. W artykule zawarto wyniki badań na temat znaczenia wiedzy, jej pragmatyzmu, motywacji eksploracyjnej, niechęci do uczenia się, a także podejmowania działań ryzykownych w kontekście powiązań z oporem wobec zmian i w odniesieniu do podmiotów gospodarczych turystyki.

Ad. B3). Dobór tematyki rozdziału w pracy zbiorowej, pt. *Modern conditions of development. Economics and Management* był celowym zamierzeniem badawczym związanym z koniecznością dynamicznego i kompleksowego ujęcia zagadnień związanych z projektami innowacyjnymi w turystyce na przykładzie przedsiębiorstw. Warto dodać, że egemplifikacja przedsiębiorstw jako podmiotów gospodarki turystycznej stanowi wyraz mikroekonomicznego spojrzenia na kwestie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki. W pracy zaakcentowano kwestie badania innowacji w turystyce na gruncie teorii ekonomii przez pryzmat wielu zróżnicowanych, często sprzężonych układów odniesienia lub jednego konkretnego kryterium badawczego, np.:

- przedmiotu, podmiotu, zakresu i perspektywy czasowej badań nad innowacjami, w tym statycznego lub dynamicznego ujmowania problemów badawczych;
- metodyki badań, adekwatnej do teoretycznego (poznawczego), praktycznego (uwzględniającego potrzeby biznesu turystycznego) lub łączącego dwa wymienione wcześniej (teoretyczno-pragmatycznego) spojrzenia na innowacje;
- poziomu złożoności procesu innowacyjnego – źródła działalności innowacyjnej, źródła informacji na temat innowacji, np. potrzeb innowacyjnych, podejścia do generowania innowacji (samodzielne wdrażanie innowacji, kooperacja innowacyjna, outsourcing), potencjalne społeczno-gospodarcze efekty, do których dąży przedsiębiorstwo turystyczne w związku z upowszechnieniem konkretnych innowacji, stopień nowatorstwa inicjowanych zmian innowacyjnych;
- dyscypliny naukowej traktującej o innowacjach, co sprowadza się do badania innowacji w płaszczyźnie ekonomicznej, socjologicznej, psychologicznej, a nawet z punktu widzenia nauk ścisłych;

Monografia

- mechanizmu kreowania procesów innowacyjnych, tj. liniowego, w tym popytowego, (inspirowanego potrzebami turystów i innych klientów) i podażowego (efekt prowadzenia działalności innowacyjnej, np. badawczo-rozwojowej) lub nieliniowego, w tym sieciowego, skoordynowanego, interaktywnego, utożsamianego *de facto* z nowoczesnym, dynamicznym ujmowaniem procesów innowacyjnych.

Implikacją zasygnalizowanej wielopłaszczyznowości i wielowymiarowości badanej problematyki było skoncentrowanie rozważań na następujących aspektach: wybranych podmiotach gospodarczych – przedsiębiorstwach turystycznych, konkretnych komponentach działalności innowacyjnej, zwłaszcza jej strukturze, wyraźnie określonym horyzoncie czasowym, przy czym badaniem objęto dwa konkretne lata, tj. 2010 i 2015 rok, na podstawie wyników empirycznych z dwóch ankietyzacji, a także analizie porównawczej adekwatnie do sprecyzowanego pola badawczego, czasu badania i skonkretyzowanego podmiotu tego badania. Zgodnie z zaplanowanym układem pracy scharakteryzowano specyfikę innowacji w turystyce, ujęto wyniki I badania (wykonanego w 2011 roku) i II badania (z 2016 roku), a także na ich podstawie przeprowadzono badanie komparatystyczne.

Ad. B4). Problematyka podjęta w rozdziale nawiązuje do ekonomicznej teorii innowacji. Zasadniczy punkt ciężkości w przeprowadzonym procesie badawczym położono na zidentyfikowanie sił napędowych oraz barier procesów innowacyjnych w gospodarce w kontekście wzrostu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw. Z uwagi na złożoność determinant innowacyjnego rozwoju gospodarki, pole badawcze zawężono do analizy i oceny „miękkich” uwarunkowań wzrostu dynamizmu innowacyjnego w mikro i małych przedsiębiorstwach usługowych w Polsce. Zaprezentowane rozważania oparto na wynikach własnych badań, tj. ankietyzacji podmiotów gospodarczych działających w sektorze usług. Cel główny i cele szczegółowe zdeterminowały układ pracy, którą obok typowych części (wprowadzenia i podsumowania) tworzą następujące podrozdziały:

- 1) Specyfika działalności innowacyjnej w mikro i małych przedsiębiorstwach.
- 2) Przybliżenie uwarunkowań rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw przez pryzmat działań innowacyjnych.
- 3) Analiza „miękkich” czynników innowacyjności w badanych podmiotach gospodarczych.
- 4) Kierunki działań na rzecz zintensyfikowania działalności innowacyjnej w mikro i małych przedsiębiorstwach przez pryzmat „miękkich” czynników innowacyjności.
- 5) Inne działania dynamizujące aktywność innowacyjną w sektorze usług.

Implikacją przeprowadzonych badań było zrealizowanie wyznaczonych celów badawczych. Stwierdzono, że wzrost wymagań rynkowych i inne trendy rozwoju społeczno-gospodarczego wpływają na konieczność systematycznego inicjowania i upowszechniania innowacji zarówno produktowych i usługowych, jak i procesowych, organizacyjnych i marketingowych. Dowiedziono, że skuteczna realizacja procesu innowacyjnego, zwłaszcza upowszechnienie innowacji w praktyce gospodarczej (komercjalizacja), jest wynikiem zaistnienia optymalnej kombinacji czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Wymaga to zidentyfikowania okazji do wprowadzenia określonej innowacji na określony rynek, tzw. luki innowacyjnej, odpowiedniego zaprojektowania działań innowacyjnych w ramach prac koncepcyjno-konstrukcyjnych, uzależnionych od rodzaju innowacji i modelu procesu innowacyjnego, doboru jak najlepszych (najtańszych, najbezpieczniejszych i najłatwiej dostępnych) źródeł

M. Mójak

sfinansowania projektów innowacyjnych, umiejętnego łączenia pomysłów pochodzących z różnych źródeł, zapewnienia kompetentnych, zaangażowanych, kreatywnych kadr, odpowiedniego wsparcia technicznego i organizacyjnego (infrastruktury badawczej, dodatkowego wyposażenia, odpowiednik technik organizacji pracy). Ponadto stwierdzono, że uwzględniając niski poziom innowacyjności polskich mikro i małych przedsiębiorstw, pilną potrzebą i zarazem koniecznością jest umiejętne (skuteczne i efektywne) zaprojektowanie i wykorzystanie potencjału innowacyjnego tkwiącego w samych podmiotach gospodarczych, przy odpowiednim wsparciu instytucjonalnym i formalnoprawnym oraz wykorzystaniu szans indukowanych przez otoczenie, zwłaszcza makroekonomiczne i branżowe (głównie rynek).

Ad. B5). Wzrost znaczenia modelu *Open Innovation* we współczesnych gospodarkach zdeterminował dobór tematyki poruszonej we wskazanym rozdziale. W dzisiejszych czasach bez współpracy trudno mówić o wzroście i rozwoju przedsiębiorstw, a tym samym gospodarki, stąd wniosek, że idea „otwartych” procesów innowacyjnych bazujących na szeroko pojmowanej kooperacji nawiązuje do IMB, stanowiących przedmiot zainteresowań badawczych ujętych w monografii, będącej głównym osiągnięciem naukowym. Współdziałanie to może dotyczyć różnorodnych podmiotów, nie tylko dużych korporacji, średnich i mniejszych przedsiębiorstw, ale również ośrodków naukowych, badawczych, instytucji otoczenia biznesowego i innych uczestników życia społeczno-gospodarczego. Już sama złożoność podmiotowa i różnorodność form współpracy w ramach *Open Innovation* wpłynęła na konieczność zawężenia rozważań badawczych, a tym samym tytułu wskazanego rozdziału do jednego z przejawów współdziałania innowacyjnego, tj. do kooperacji naukowo-biznesowej. Kwestie poruszone w pracy skoncentrowały się na atrybutach, zakresie i korzyściach wynikających ze współpracy między nauką i biznesem w odniesieniu do działalności innowacyjnej. Zwrócono uwagę na to, co każda ze stron jest w stanie zaoferować drugiej na rzecz wygenerowania efektów synergicznych z tego tytułu. Ponadto celem badań było zidentyfikowanie czynników hamujących współpracę innowacyjną i na tej podstawie wskazanie rekomendacji na rzecz ich wyeliminowania (ograniczenia) w przyszłości. Zwrócono uwagę na popularyzację wszechstronnych korzyści ze współpracy, możliwość uczestniczenia w spotkaniach naukowo-biznesowych, konferencjach, sympozjach, wspólne korzystanie ze specjalistycznych usług, a także wspomaganie instytucjonalno-formalne na poziomie państwowym i samorządowym. W części empirycznej skupiono się na udziale kooperacji innowacyjnej (w tym naukowo-biznesowej) w strukturze źródeł działalności innowacyjnej w przedsiębiorstwach usługowych w różnych przekrojach, a tym samym na określeniu jej rzeczywistego znaczenia dla procesów innowacyjnych w badanych podmiotach.

Ad. B6). Celem naukowym pracy było zbadanie znaczenia działalności badawczo-rozwojowej w aktywizacji przedsięwzięć innowacyjnych w przedsiębiorstwach na przykładzie podmiotów gospodarczych w transporcie¹⁶. Za punkt wyjścia dla rozważań zaprezentowanych w rozdziale przyjęto usystematyzowanie definicyjne i odnośnie do struktury prac B + R. Wnioski zawarte w poszczególnych częściach sformułowano na

¹⁶ Zastosowana nomenklatura w odniesieniu do przedsiębiorstw transportowych ma podobne uzasadnienie formalno-merytoryczne jak w przypadku turystyki, co wyjaśniono w punkcie 4.3. autoreferatu.

podstawie własnych badań empirycznych. Na układ pracy złożyło się wprowadzenie, charakterystyka badanej zbiorowości, określenie roli prac badawczo-rozwojowych w działalności innowacyjnej przedsiębiorstw transportowych na tle innych podmiotów sektora usługowego. Ponadto analizą objęto zewnętrzne źródła informacji dla innowacji w badanych podmiotach, a także własną infrastrukturę badawczo-rozwojową jako wewnętrzne źródło tych informacji. W zasadniczej części skoncentrowano się na meritum, tj. pracach B + R. Rozważania uzupełniono o studium przypadku, natomiast zakończono propozycjami działań na rzecz pobudzenia innowacyjności w polskiej gospodarce, np. poprzez zwiększanie nakładów na B + R z różnych źródeł, a więc ich dywersyfikację, zachęcanie właścicieli (menedżerów) do korzystania z nowoczesnego alternatywnego instrumentarium finansowego, popularyzację korzyści z tytułu nawiązywania współpracy innowacyjnej, rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz wzrostu innowacyjności w gospodarce, ułatwienia formalne, proceduralne, np. w patentowaniu wynalazków, a także tworzenie kompleksowych mechanizmów (rozwiązań prawnych, bodźców ekonomicznych), szczególnie w ramach polityki społeczno-ekonomicznej ukierunkowanej na wzrost innowacyjności gospodarki. Co istotne, w toku przeprowadzonych prac poznawczo-empirycznych zrealizowano nadrzędny cel badawczy. Wyniki badań dowiodły, że specyfika sektora usług powoduje, że działalność badawczo-rozwojowa odgrywa niewielką rolę w strukturze źródeł działalności innowacyjnej. To z kolei implikuje konieczność realizacji zarekomendowanych działań.

Ad. B7). Uznając XXI wiek za czasy dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na triadzie informacji, wiedzy i innowacji oraz fakt, że innowacje stanowią komponent lub właściwość przedsiębiorczości, w artykule podjęto tematykę pobudzania przedsiębiorczości w regionie na przykładzie przedsiębiorstw. W części teoretycznej skoncentrowano się na problematyce przedsiębiorczości, innowacyjności i kreatywności, a także wskazaniu semantycznych zależności pomiędzy nimi, natomiast część empiryczną odniesiono do sektora usług. Stwierdzono, że rozwój przedsiębiorczości jest zdeterminowany kształtowaniem warunków wymiany opartych na znoszeniu barier w zapotrzebowaniu na produkty i usługi krajowe, innowacyjną wymianą regionalną i międzysektorową, rozszerzaniem rynków zbytu, wzmacnianiem i ochroną reguł gry rynkowej w gospodarce, zmniejszaniem podatkowych i pozafiskalnych obciążeń prowadzenia działalności gospodarczej, zwiększaniem dostępności kapitału finansowego, zorientowaniem środowiska badawczo-naukowego na innowacyjne cele w gospodarce, a także tworzeniem nowych struktur biznesowych. Warto dodać, że nowe struktury biznesowe są sprzężone z modelami biznesowymi, co wskazuje na tematyczne powiązanie z monografią, będącą głównym osiągnięciem naukowym. Ponadto w artykule zaakcentowano kwestie specyfiki działalności innowacyjnej w odniesieniu do sektora usługowego.

Ad. B8). Główny przedmiot zainteresowań odzwierciedlonych we wskazanym rozdziale stanowiły wybrane społeczno-kulturowe aspekty innowacyjności w gospodarce, przy zastosowaniu egzemplifikacji przedsiębiorstw. Podjęto próbę zweryfikowania hipotezy, że inicjowanie i utrwalanie proinnowacyjnych przekształceń zewnętrznych (w zakresie kultur narodowych i regionalnych, postawach społecznych, tworzenia gospodarki opartej na wiedzy i równoległe społeczeństwa informacyjnego), a także zmian wewnętrznych (w zakresie

pobudzania twórczości indywidualnej i zespołowej, rozwoju „wartości apollińskich” i „wartości sokratycznych”, klimatu partycypacyjnego, stymulowania systematycznego uczenia się) zapewnia wzrost dynamizmu innowacyjnego podmiotów gospodarczych. W pracy scharakteryzowano pojęcie innowacji i procesu innowacyjnego, usystematyzowano uwarunkowania aktywności innowacyjnej wraz z zaakcentowaniem kwestii społeczno-kulturowych i psychologicznych, stąd można wysunąć wniosek, że niniejszy rozdział stanowił fundament dla rozwoju myśli ekonomicznych – we wskazanym zakresie – ujętych w monografii „Innowacyjne modele biznesu w podmiotach gospodarczych turystyki”. Ponadto stwierdzono, że zmianom makrootoczenia społeczno-kulturowego powinny towarzyszyć zmiany modeli działania przedsiębiorstw bazujące na unikatowych kompetencjach, współdziałaniu z innymi uczestnikami rynku, na co zresztą zwrócono uwagę już wcześniej¹⁷.

Ad. B9). Przedmiot zainteresowań ujętych w rozdziale stanowiły uwarunkowania innowacyjności jako źródła rozwoju w gospodarce, przy czym punktem odniesienia były przedsiębiorstwa w województwie zachodniopomorskim. Wskazana perspektywa odniosła pracę do dyscypliny ekonomii, przy czym punkt ciężkości badań skoncentrował się na zagadnieniach mikro i mezoekonomicznych, natomiast część wprowadzająca i systematyzująca wiedzę na ten temat zogniskowała się na aspektach makroekonomii. Konsekwencję kognitywno-percepcyjnego ujęcia problematyki innowacji, w tym pojęcia, zakresu i potencjalnych profitów z tego tytułu stanowiło zidentyfikowanie czynników ograniczających rozwój poprzez innowacje na przykładzie małych i średnich przedsiębiorstw na Pomorzu Zachodnim. Wyniki studiów badawczo-analitycznych umożliwiły nie tylko zdefiniowanie barier i słabych stron badanych podmiotów, ale również ocenę ich szans rozwojowych. Do pierwszej grupy czynników zaliczono silną presję konkurencyjną ze strony dużych przedsiębiorstw (krajowych, zagranicznych i stanowiących własność mieszaną), brak stabilności otoczenia makroekonomicznego, formalnoprawnego, demograficznego, niski poziom nakładów inwestycyjnych na naukochłonne rodzaje biznesu, koncentrację na lokalnych i regionalnych rynkach zbytu, a także wysoki poziom dekapitalizacji techniczno-technologicznej, niski stopień ponadnarodowych powiązań międzyorganizacyjnych oraz bariery kapitałowe. Z punktu widzenia komparatywnego należy dodać, że odpowiednio do drugiej grupy czynników zaliczono potencjalnie szeroki dostęp do rynków zagranicznych (np. w ramach struktur unijnych), wzrost dostępności do różnicowanego instrumentarium finansowania rozwoju, wzrost obrotów, napływ kapitału zagranicznego, poprawę infrastruktury techniczno-ekonomicznej, rozwój otoczenia biznesowego. Na kanwie przeprowadzonej analizy SWOT sformułowano kierunki działań zorientowanych na wzrost dynamizmu innowacyjnego w ujęciu regionalnym.

5.3. Ogólne ujęcie innych opublikowanych twórczych prac naukowych

Dokonując ogólnego ujęcia innych, dotychczas niewymienionych, opublikowanych prac, zajmujących *de facto* ważne miejsce w moim dorobku naukowym należy stwierdzić, że wpisują się one w problematykę badawczą dotyczącą rozwoju gospodarczego w aspekcie mikroekonomicznym (perspektywa przedsiębiorstw), mezoekonomicznym (perspektywa

¹⁷ Por. punkt B5 autoreferatu.

M. Majal

regionalna, działowo-sektorowo), a także uzupełniając – makroekonomicznym. Powyższą konstatację potwierdzają konkretne pozycje publikacyjne w tym zakresie (głównie czasopiśmiennicze, a także rozdziały w pracach zbiorowych), odpowiednio:

- i. W odniesieniu do **mikroekonomicznego ujęcia procesów gospodarowania**, w tym „miękkich” czynników konkurencyjności o charakterze endogenicznym, zwłaszcza czynników kulturowych, organizacyjnych, a także marketingowych, np.:
- M. Brojak-Trzaskowska, *Kulturowe aspekty zarządzania mikro, małymi i średnimi przedsiębiorstwami w Polsce*. (w:) Zeszyty Naukowe US nr 427, Ekonomiczne Problemy Usług nr 2, *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw*, red. A. Bielawska, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2006, str. 89-96, ISBN 83-7241-543-9; ISBN 978-83-7241-543-1. Mój wkład w przygotowanie rozdziału wyniósł 100%;
 - M. Brojak-Trzaskowska, *Innowacyjność przedsiębiorstw w kontekście zmian i doskonalenia organizacji*. (w:) Prace Naukowe AE we Wrocławiu nr 1141, pt. *Zmiana warunkiem sukcesu. Dynamika zmian w organizacji – ewolucja czy rewolucja*, red. J. Skalik, Wydawnictwo Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2006, str. 347-353, ISSN 0324-8445. Mój wkład w napisanie tego artykułu stanowi 100%;
 - M. Brojak-Trzaskowska, *Motywowanie pracowników jako integralny komponent procesu zarządzania zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie turystycznym*. (w:) *Kadry w gospodarce turystycznej*, red. A. Panasiuk, Zeszyty Naukowe US nr 496, Ekonomiczne Problemy Usług nr 19. Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2008, str. 271-278, ISSN 1640-6818, ISSN 1896-382X. Mój wkład w napisanie tego artykułu wyniósł 100%;
 - M. Brojak-Trzaskowska, *Proces kreacji marki jako element identyfikacji i indywidualizacji przedsiębiorstwa*. (w:) *Marketing przyszłości. Trendy. Strategie. Instrumenty. Marka – trendy i kierunki rozwoju*, red. G. Rosa, A. Smalec. Zeszyty Naukowe US nr 510, Ekonomiczne Problemy Usług nr 25. Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2008, str. 177-184, ISSN 1640-6818, ISSN 1896-382X. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 100%;
 - M. Brojak-Trzaskowska, *Innowacyjność przedsiębiorstw na przykładzie wybranych koncepcji zarządzania*, (w:) *Współczesne i perspektywiczne kierunki badań w zarządzaniu przedsiębiorstwami*, red. J. Rokita, W. Czakon, A. Samborski, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2009, str. 387-396, ISBN 978-83-7246-482-8. Mój wkład w napisanie tego rozdziału wyniósł 100%;
 - M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochoń, Rozdział 11, pt. *Inteligencja organizacji i jej wpływ na długoterminowy wzrost przedsiębiorstwa*. (w:) *Wybory konsumentów i przedsiębiorstw w teorii i praktyce*, red. D. Kopycińska, Katedra Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2009, str. 124-135. Mój wkład w napisanie tego rozdziału ukształtował się na poziomie 50%.
- ii. W odniesieniu do **mezoekonomicznego ujęcia procesów gospodarowania**, zwłaszcza regionu zachodniopomorskiego (w ujęciu regionalnym), procesów rozwojowych w

M. Brojak

gospodarce turystycznej (w ujęciu działowo-sektorowym), a także w zakresie sieci powiązań między przedsiębiorstwami i innymi podmiotami, np.:

- M. Brojak-Trzaskowska, *Wybrane uwarunkowania rozwoju turystycznego na przykładzie województw zachodniopomorskiego i lubuskiego (ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia informacji turystycznej)*. (w:) Zeszyty Naukowe US nr 429, Ekonomiczne Problemy Turystyki nr 7, *Informacja turystyczna*, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2006, str. 79-86, 9,1%, ISSN 1640-6818, ISSN 1644-0501. Mój wkład w opracowanie artykułu stanowi 100%;
- M. Brojak-Trzaskowska, *Wybrane aspekty kreowania strategii innowacyjnych*. (w:) Zeszyty Naukowe US nr 438, Ekonomiczne Problemy Usług nr 5, pt. *Marketing przyszłości. Trendy. Strategie. Instrumenty. Interakcje w tworzeniu partnerstwa organizacji z otoczeniem*, red. G. Rosa, A. Smalec, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2006, str. 366-371, ISSN 1640-6818, ISSN 1896-382X. Mój wkład w przygotowanie wskazanego artykułu wyniósł 100%;
- M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Ruchoń. *Innowacyjność jako wyraz przedsiębiorczości na przykładzie przedsiębiorstw przemysłowych w województwie zachodniopomorskim*. (w:) *Kreowanie przedsiębiorczości – instrumenty i determinanty*, red. B. Filipiak, Zeszyty Naukowe US nr 487, Problemy zarządzania, finansów i marketingu nr 12., Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2009, str. 121-130. ISSN 1640-6818, ISSN 1509-0507. Mój wkład w przygotowanie artykułu wyniósł 50%;
- M. Brojak-Trzaskowska, *Rola działalności innowacyjnej w rozwoju społeczno-gospodarczym na przykładzie Euroregionu Pomerania*, (w:) *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przygranicznych ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomerania*, red. H. Babis, PTE Oddział Wojewódzki w Szczecinie, WZiEU US, Szczecin 2009, str. 95-100, ISBN 978-83-87249-95-3. Mój wkład w napisanie tego rozdziału stanowi 100%;
- M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Ruchoń, *Światowy kryzys a działalność innowacyjna małych i średnich przedsiębiorstw z perspektywy województwa zachodniopomorskiego*, (w:) *EUROPA REGIONUM*, Tom XIV, red. S. Flejterski, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2012, str. 179-191. ISSN 1428-278X. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 50%.

iii. W odniesieniu do **makroekonomicznego ujęcia procesów gospodarowania**, w tym formalno-instytucjonalnych uwarunkowań procesów rozwojowych w gospodarce i problematyki innowacyjności polskiej gospodarki, np.:

- M. Brojak-Trzaskowska, *Innowacje w sferze organizacji i zarządzania jako przejaw przedsiębiorczości (na wybranych przykładach)*. (w:) Zeszyty Naukowe US nr 436, Ekonomiczne Problemy Usług nr 4, pt. *Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w Polsce*, red. J. Engelhard, B. Filipiak, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2006, str. 19-26, ISSN 1896-382X. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu wyniósł 100%.
- M. Brojak-Trzaskowska, M. Rochoń, *Alianse strategiczne determinantą rozwoju i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw*. (w:) Zeszyty Naukowe US nr 436,

M. Brojak

Ekonomiczne Problemy Usług nr 4, pt. *Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w Polsce*, red. J. Engelhardt, B. Filipiak, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2006, str. 27-32. ISSN 1896-382X. Mój wkład w przygotowanie tego artykułu ukształtował się na poziomie 50%.

- M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon, *Przesłanki wdrażania budżetu zadaniowego w jednostkach administracji publicznej centralnej i samorządowej – egemplifikacje*. (w:) *Region 2008. Pozyskiwanie inwestorów a rozwój regionalny*, red. S. Flejterski, F. Losurdo, D. Zarzecki, Uniwersytet Szczeciński Master of Business Administration, Szczecin 2008, str. 143-154. ISBN 978-83-923806-3-4. Mój wkład w napisanie tego rozdziału ukształtował się na poziomie 50%;
- M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon. *Inicjatywa technologiczna – instrumentem wspierania przedsięwzięć innowacyjnych przedsiębiorstw*. (w:) *Polityka unijnej integracji. Wybrane problemy rynku wewnętrznego*, red. M. Dudek, Wydawnictwo: Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2008, str. 135-142. Mój wkład w napisanie tego rozdziału stanowi 50%.

Szczegółowe wyliczenie pozycji tworzących dorobek naukowo-badawczy zawarto w wykazie opublikowanych prac naukowych oraz informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki, stanowiącym załącznik nr 4 do wniosku z dnia 28 sierpnia 2018 roku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego.

5.4. Uzyskane nagrody i wyróżnienia

Spośród przyznanych mi nagród, wyróżnień i odznaczeń warto wymienić:

- a) nagrodę zespołową II stopnia Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego za szczególne osiągnięcia dydaktyczne z dnia 14.10.2010 r.;
- b) nagrodę Dziekana WZiEU Uniwersytetu Szczecińskiego za współautorską książkę, pt.: *Analiza sprawozdań finansowych. Wybrane zagadnienia*, CeDeWu, Warszawa 2010. Współautorzy: A. Sokół, A. O. Surmacz, M. Porada-Rochon, J. Lubomska-Kalisz;
- c) **Brązowy Krzyż Zasługi** przyznany na mocy postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2014 r. (nr 195-2014-18);
- d) nagrodę zespołową Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego za szczególne osiągnięcia dydaktyczne z dnia 14.10.2015 r.;
- e) **Medal Srebrny Za Długoletnią Służbę** przyznany na mocy postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 września 2017 r. (nr 398-2017-77).

5.5. Zrealizowane projekty naukowo-badawcze, prace wdrożeniowe

Spośród zrealizowanych projektów naukowo-badawczych, prac wdrożeniowych, zarówno indywidualnych, jak i zespołowych, w których brałam aktywny udział należy wskazać:

1. **Kierowanie projektem badawczym krajowym** – grant MNiSW nt. *Determinanty aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw usługowych na przykładzie wybranych rodzajów usług* – nr grantu N N112 322638. Klasyfikacja GBAORD: 12.5. Nr umowy: 3226/B/H03/2010/38. Wymiernym efektem zrealizowania grantu były działania

M. Majak

- popularyzatorskie, a także monografia, pt. *Determinanty innowacyjnego rozwoju przedsiębiorstw na przykładzie wybranych rodzajów usług*, Rozprawy i Studia T. (DCCCXCI) 817. Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin, 2012, str. 380.
2. **Zrealizowanie tzw. badań własnych** jako pracownik naukowo-dydaktyczny Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego między innymi na temat nowych podejść w zakresie funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw jako podmiotów systemu gospodarczego, ze szczególnym uwzględnieniem procesów innowacyjnych.
3. **Uczestnictwo w realizacji projektów krajowych, tzw. badania statutowe** Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw (KEP), WZiEU, Uniwersytet Szczeciński, jako członek zespołu badawczego, w tym:
- a) *Istota i obszary aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce.* (w:) *Procesy rozwojowe przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce – Etap I.* Raport z badań statutowych, Szczecin 2006, Raport: str. 5-24;
 - b) *Egzogeniczne i endogeniczne determinanty zachowań twórczych i innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych – ujęcie teoretyczne i empiryczne.* (w:) *Procesy rozwojowe przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce – Etap II.* Raport z badań, Szczecin 2007, Raport: str. 24-34;
 - c) *Wybrane aspekty aktywizacji działalności innowacyjnej przedsiębiorstw usługowych – ujęcie teoretyczne i empiryczne.* (w:) *Badania wybranych procesów rozwojowych przedsiębiorstw usługowych w Polsce – Etap III.* Raport z badań, Szczecin 2008, Raport: str. 35-43;
 - d) *Wprowadzanie nowych koncepcji, metod i technik zarządzania w przedsiębiorstwach usługowych – egzemplifikacje* (w:) *Badania wybranych procesów rozwojowych przedsiębiorstw usługowych w Polsce – Etap IV.* Raport z badań, Szczecin 2009, Raport: str. 6-21;
 - e) *Rola zasobów niematerialnych w budowaniu potencjału konkurencyjnego współczesnych przedsiębiorstw* (w:) *Wybrane aspekty funkcjonowania i rozwoju współczesnych przedsiębiorstw – Etap 1.* Projekt badawczy w ramach badań statutowych KEP w 2010 roku, Uniwersytet Szczeciński, Raport: str. 31-38;
 - f) *Zmiany organizacyjne i doskonalenie organizacji jako czynniki konkurencyjności współczesnych przedsiębiorstw, –* (w:) *Wybrane aspekty funkcjonowania i rozwoju współczesnych przedsiębiorstw – Etap II.* Projekt badawczy w ramach badań statutowych KEP w 2011 roku, Uniwersytet Szczeciński, Raport: str. 4-17;
4. **Udział w projektach finansowanych z dotacji podmiotowej jako członek zespołów badawczych:**
- a) *Wybrane aspekty kształtowania wartości współczesnych przedsiębiorstw – etap I* (nr pracy: 503-2500-230493). Raport KEP z realizacji projektu finansowanego z dotacji podmiotowej w części dotyczącej potencjału badawczego w roku 2014;
 - b) *Wybrane aspekty kształtowania wartości współczesnych przedsiębiorstw – etap II* (nr pracy: 503-2500-230493). Raport KEP z realizacji projektu finansowanego z dotacji podmiotowej w części dotyczącej potencjału badawczego w roku 2015;
 - c) *Wybrane aspekty kształtowania wartości współczesnych przedsiębiorstw – etap III* (nr pracy: 503-2500-230493). Raport KEP z realizacji projektu finansowanego z dotacji

podmiotowej w części dotyczącej potencjału badawczego w roku 2016. Członek zespołu badawczego;

5. **Aktywność w koordynowaniu i realizacji projektów naukowych** – tytuł projektu: *Zasoby materialne i niematerialne jako potencjał rozwoju gospodarczego – etap I* (nr pracy: 503-2500-230665). Raport KEP z realizacji projektu finansowanego z dotacji podmiotowej w części dotyczącej potencjału badawczego w roku 2017. Obszar wiedzy, w którym projekt jest realizowany: nauki społeczne, dziedzina nauk ekonomicznych. Członek zespołu badawczego, uczestnik projektu.
6. **Prace wdrożeniowe udokumentowane na WZiEU oświadczeniem i potwierdzeniem z praktyki:**
 - a) ekspertyzy z zakresu budżetowania zadaniowego – zleceniobiorca: Forum Gryf – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów: zleceniodawca. Prace szkoleniowo-wdrożeniowe dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polskiej Akademii Nauk, Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, celem wdrożenia budżetu zadaniowego. 07-10.2007, nr umowy DBZ/23/07/ID – 408/DBZ/07. Członek zespołu;
 - b) ekspertyzy z zakresu budżetowania zadaniowego – zleceniobiorca: Centrum Transferu Wiedzy i Technologii – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów: zleceniodawca. Prace szkoleniowo-wdrożeniowe dla Ministerstwa Gospodarki, celem wdrożenia budżetu zadaniowego. 07-09.2007, nr umowy DBZ17/6/01/ ID/07. Członek zespołu;
 - c) ekspertyzy z zakresu budżetowania zadaniowego – zleceniobiorca: Centrum Rozwoju Administracji – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów: zleceniodawca. Prace szkoleniowo-wdrożeniowe dla Ministerstwa Skarbu, PARP, Urzędu Regulacji Energetyki, Urzędu Miar celem wdrożenia budżetu zadaniowego. 07-09.2007, nr umowy DBZ/25/07/ID-407/DBZ/07. Członek zespołu.
7. **Zaangażowanie w projekty naukowo-badawcze w ramach kooperacji naukowo-biznesowej, a także współpracy z jednostkami administracji państwowej, samorządowej, instytucjami otoczenia biznesowego.** Wymiernym efektem wskazanych projektów były prace popularyzatorskie, prezentacje multimedialne, zwarte publikacje i serie praktycznych wydawnictw, w tym dla naukowców, przedsiębiorców itp. Spośród konkretnych przejawów tego zaangażowania można wskazać, odpowiednio:
 - a) w zakresie współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, a także Zachodniopomorskim Obserwatorium Rynku Pracy, np. – rozdział 3, pt. *Rola działalności innowacyjnej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa zachodniopomorskiego*, (w:) *Uwarunkowania rozwoju potencjału zatrudnienia a technologie informatyczne i innowacje w województwie zachodniopomorskim. Wnioski i rekomendacje dla regionu*, red. P. Nowak, A. Sokół, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, Szczecin 2009, str. 30-42, ISBN 978-83-927148-7-3;
 - b) w zakresie współpracy ze Szczecińskim Towarzystwem Naukowym odnośnie do Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki;
 - c) w zakresie współpracy ze Stowarzyszeniem Kreatywni dla Szczecina w ramach projektu „CSR – wspólna sprawa”, dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich i Miasta Szczecin, czego wymiernym efektem było chociażby opracowanie prezentacji multimedialnej, pt. *Raportowanie*

MMojah

- dla zrównoważonego rozwoju zgodne z wytycznymi GRI (Global Reporting Initiative), a także aktywny udział w konferencji *Zachodniopomorski Biznes Społecznie Odpowiedzialny*, Szczecin 23-24 listopada 2011;
- d) w zakresie współpracy ze Szczecińską Szkołą Wyższą Collegium Balticum w partnerstwie ze Środkowopomorską Radą Naczelnej Organizacji Technicznej na potrzeby projektu „*Innowacyjne zachodniopomorskie – konkurencyjne zachodniopomorskie. Wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy sfery nauki z przedsiębiorcami*” współfinansowanego z EFS-u w ramach Priorytetu VIII Regionalne Kadry Gospodarki, Poddziałania 8.2.1. Regionalne Strategie Innowacji z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt zakładał wzmocnienie potencjału sfery nauki i przedsiębiorstw w zakresie tworzenia sieci współpracy w obszarze innowacji i transferu technologii. Wymiernym efektem tego współdziałania było przygotowanie przeze mnie serii praktycznych publikacji dla sektora MSP, tj.:
- *Nauka dla gospodarki – gospodarka dla nauki. Efektywna współpraca sfery nauki i przedsiębiorstw*, Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, Szczecin 2012, s. 103, ISBN 978-83-61082-05-7;
 - *Planowanie projektów badawczych we współpracy nauki z biznesu*. Vademecum, Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, Szczecin 2012, s. 107, ISBN 978-83-61082-17-0;
 - *Realizacja projektów badawczych we współpracy nauki i biznesu*. Vademecum, Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, Szczecin 2012, s. 78, ISBN 978-83-61082-21-7.
- e) w zakresie opiniowania projektów o dofinansowanie z UE, w tym opracowanie autorskich opinii przedsięwzięć innowacyjnych związanych z wdrożeniem innowacji (produktowych, procesowych, innych) w podmiotach gospodarczych, np. na potrzeby wniosku PRO WZ, np. umowa nr 2/2017 z dnia 16.01.2017 r.;
- f) w zakresie współpracy z Polską Fundacją Ekologiczną, w tym ekspertyza merytoryczna warsztatów z przedsiębiorczości, opracowanie pytań do konkursu z wiedzy o finansach osobistych na zlecenie PFE, udział w merytorycznym przygotowaniu konkursu z zakresu edukacji ekonomicznej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych – projekt "Akademia Oszczędzania Pieniędzy", IV Forum Ekologiczne współfinansowane przez NBP, 7-9.06.2017 r. Kołobrzeg.

5.6. Organizacja i uczestnictwo w konferencjach naukowych, udział w pracach redakcyjnych, inne efekty działalności naukowo-badawczej, w tym wykonanie recenzji artykułów naukowych, członkostwo w organizacjach naukowych

Odnosnie zorganizowania oraz uczestnictwa w konferencjach naukowych, udziału w pracach redakcyjnych czasopism i zwartych pozycji literaturowych, a także innych efektów działalności naukowo-badawczej można wskazać:

1. Organizację konferencji, pełnienie funkcji przewodniczącej komitetu organizacyjnego – *Management Forum 2020: W kierunku uniwersalnego modelu zarządzania*, WZiEU Uniwersytet Szczeciński, Szczecin-Międzyzdroje 2004.

MMojala

2. Organizację konferencji, członkostwo w Komitecie organizacyjnym – *Nowoczesne przedsiębiorstwo. Nowoczesna administracja publiczna*, WZiEU, Uniwersytet Szczeciński, KUL, Szczecin 2009.
3. Uczestnictwo w radach programowych konferencji naukowych, np. wydarzenia pod nazwą *Gospodarka światowa i krajowa jej wyzwania we współczesnych czasach*, 10-11.09.2012 Szczecin.
4. Pełnienie funkcji członka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Oddział w Szczecinie.
5. Sprawowanie funkcji recenzenta w programie Foresight w PO IG, a także PRO WZ.
6. Wielokrotne pełnienie funkcji członka Komisji Rekrutacyjnych na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego.
7. Pełnienie funkcji członka Rady Dydaktycznej WZiEU US w latach 2005-2008.
8. Sprawowanie funkcji członka Rady Wydziału WZiEU US w latach 2008-2012.
9. Wykonywanie funkcji jako koordynator ECTS z ramienia Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw, w tym w zakresie ich upowszechnienia w systemie Egeria na Uniwersytecie Szczecińskim.
10. Redakcję naukową. Przykładowe pozycje:
 - J. Engelhardt, M. Brojak-Trzaskowska. *Management Forum 2020: W kierunku uniwersalnego modelu zarządzania*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego. Szczecin-Międzyzdroje 2004;
 - J. Engelhardt, M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon, *Nowoczesne przedsiębiorstwo*. Tom I. Zeszyty Naukowe US nr 572, Ekonomiczne Problemy Usług nr 44, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2009;
 - J. Engelhardt, M. Brojak-Trzaskowska, M. Porada-Rochon, A. Sokół, *Nowoczesne przedsiębiorstwo*. Tom II. Zeszyty Naukowe US nr 572, Ekonomiczne Problemy Usług nr 44, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2009.
11. Recenzję artykułów naukowych, np.:
 - przygotowanych w ramach opracowania: *Spółeczna odpowiedzialność biznesu jako wyraz reorientacji działania współczesnych firm*, red. M. Porada-Rochon, Stowarzyszenie Kreatywni dla Szczecina, Szczecin 2011;
 - dla Roczników Naukowych Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, indeksowanych w bazach AgEcon Search, Agro, BazEkon, Indeks Copernicus.
12. Uczestnictwo w wielu wydarzeniach o charakterze naukowym, naukowo-biznesowym, zwłaszcza sympozjach, konferencjach branżowych, krajowych, międzynarodowych, w tym bezpośredni udział, publikacja, udział z referatem lub posterem, np. w:
 - Międzynarodowej Konferencji Naukowej, pn. *Kierunki rozwoju państw Europy Środkowej i Wschodniej, stan, perspektywy, możliwości, szanse, zagrożenia*. Referat pt. *Marketingowe uwarunkowania rozwoju turystyki na Pomorzu Zachodnim*. Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wlkp., Lubniewice 24-26.04.2002;
 - Ogólnokrajowej Konferencji Naukowej, pn. *Management Forum 2020*. Referat pt. *Determinanty poprawy skuteczności zarządzania potencjałem społecznym organizacji*. Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 2003 r.;

M. Mojała

- II Międzynarodowej Konferencji Naukowej, nt. *Techniczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju państw Europy Środkowo-Wschodniej*. Referat pt. *Instrumentarium, cele i modele systemu motywacyjnego w przedsiębiorstwie*. WSB Gorzów Wlkp. – Lubniewice, 8-10.05.2003.;
- Międzynarodowej Konferencji Naukowej, pn. *Bliżej Unii Europejskiej – warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych w zjednoczonej Europie*. Referat pt. *Doskonalenie zarządzania zasobami ludzkimi jako czynnik poprawy efektywności i skuteczności funkcjonowania przedsiębiorstwa*. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, 5-6 maja 2003 r.;
- VII Międzynarodowej Konferencji Naukowej, nt. *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przygranicznych ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomerania*. Referat pt. *Rozwój turystyki w regionie zachodniopomorskim jako czynnik stymulujący społeczno-gospodarczy rozwój polskiej części Euroregionu Pomerania*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, 4-5 grudnia 2003 r.;
- Ogólnokrajowej Konferencji Naukowej, pn. *Management Forum 2020: W kierunku uniwersalnego modelu zarządzania..* Referat pt. *Racjonalny i efektywny proces rozwiązywania problemów w warunkach zmian i rozwoju organizacji*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin-Międzydroże 2004 r.;
- Międzynarodowej Konferencji Naukowej, nt. *Techniczne, ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju państw europejskich; stan, perspektywy, możliwości, szanse, zagrożenia*. Referat pt. *System informacji i komunikowania się jako komponent struktur organizacyjnych*. WSB, Gorzów Wlkp. 2004 r.;
- IV Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów, pn. *Polska w Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia dla gospodarki. Spojrzenie makro-, mezo- i mikroekonomiczne*. Referat pt. *Konflikty jako stymulator rozwoju polskich przedsiębiorstw na rynku unijnym*. WZiEU US, Szczecin 4 czerwca 2004 r.;
- IV Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Translog 2004”, pn. *Transport jako czynnik integracji regionów*. Referat pt. *Transport stymulatorem rozwoju turystycznego w Euroregionie Pomerania (na przykładzie strony polskiej i niemieckiej)*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2004 r.;
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Zmiana warunkiem sukcesu. Zmiana a innowacyjność organizacji*. Referat pt. *Człowiek jako czynnik kreujący innowacyjność i przewagę strategiczną przedsiębiorstwa opierającego działanie na koncepcji organizacji uczącej się*. Akademia Ekonomiczna im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 2004 r.;
- VIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej, pn. *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przygranicznych ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomerania*. Referat pt. *Rola outsourcingu w procesach dostosowawczych polskich przedsiębiorstw do zmian zachodzących w otoczeniu*. (Współautor A. Rządewska). US, Szczecin 2-3 grudnia 2004 r.;
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Zmiana warunkiem sukcesu. Przeobrażenia metod i praktyki zarządzania*. Referat pt. *Controlling jako przejaw*

M. Majal

- aktywności innowacyjnej współczesnych przedsiębiorstw (Współautor A. Rzażewska). AE im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2005 r.;
- II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. „Mikrofirma 2006”. Referat pt. *Kulturowe aspekty zarządzania mikro, małymi i średnimi przedsiębiorstwami w Polsce*. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 15-18 maja 2006 r.;
 - III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Informacja turystyczna*. Referat pt. *Wybrane uwarunkowania rozwoju turystycznego na przykładzie województw zachodniopomorskiego i lubuskiego (ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia informacji turystycznej)*. US, Szczecin 31 maja – 2 czerwca 2006 r.;
 - III Konferencji Naukowej z cyklu „Wiedza i innowacje”, pn. *Wiedza i innowacje w rozwoju gospodarki: siły motoryczne i bariery*. Referat pt. *Społeczno-kulturowe bariery aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw*. Uniwersytet Jagielloński, Instytut Wiedzy i Innowacji, Kraków 11 stycznia 2007 r.;
 - IV Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Zagospodarowanie turystyczne*. Referat pt. *Specyfika zagospodarowania turystycznego na przykładzie zasobów noclegowych województwa zachodniopomorskiego*. US, Szczecin - Skandynawia, 30 maja - 1 czerwca 2007 r.;
 - Międzynarodowej Konferencji Naukowej, pn. *Techniczne, ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju państw europejskich. Stan, perspektywy, możliwości, szanse, zagrożenia*. Referat pt. *Wybrane aspekty kreacji procesów rozwojowych we współczesnych organizacjach gospodarczych*. WSB, Gorzów Wlkp. 2008 r.;
 - V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Kadry w gospodarce turystycznej*. Referat pt. *Motywowanie pracowników jako integralny komponent procesu zarządzania zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie turystycznym*. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 28 maja – 30 maja 2008 r.;
 - Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Nowoczesne przedsiębiorstwo. Nowoczesna administracja publiczna*. Referat pt. *Przesłanki wdrażania zarządzania przez cele i zarządzania procesowego w jednostkach administracji publicznej na przykładzie budżetu zadaniowego*, US, KUL, Szczecin 2009 r.;
 - Międzynarodowej Konferencji Naukowej, pn. *Problemy społeczno-gospodarcze regionów przygranicznych ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Pomerania*. Referat pt. *Rola działalności innowacyjnej w rozwoju społeczno-gospodarczym na przykładzie Euroregionu Pomerania*. PTE Oddział Wojewódzki w Szczecinie, WZiEU US, Szczecin 15 – 18 czerwca 2009 r.;
 - Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Społeczeństwo informacyjne*. Referat pt. *Zachowania twórcze i innowacyjne jako determinanta procesów rozwojowych we współczesnej gospodarce na przykładzie przedsiębiorstw usługowych*. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2010 r.;
 - 11th International Conference Organised by the Faculty of Management Koper, University of Primorska, Slovenia, Euro-Mediterranean University, Slovenia, and Hacettepe University, pn. *MiC 2010. Management International Conference. Social Responsibility, Professional Ethics, and Management*. Referat pt. *The Influence of*

M. M. M. M.

- Global Crisis on Innovative Activities in Westpomeranian Enterprises*, 24-27 November 2010, Ankara, Turkey. Współautor referatu: M. Porada-Rochoń;
- XV Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*. Referat pt. *Rola kultury organizacyjnej w stymulowaniu zachowań twórczych i innowacyjnych we współczesnych podmiotach gospodarczych*. Wydział Ekonomiczny UE we Wrocławiu, wrzesień 2010 r.;
 - Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Biznesowej, pn. *Spółeczna odpowiedzialność biznesu* w ramach projektu „CSR – wspólna sprawa” dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Inicjatyw Obywatelskich oraz Miasta Szczecin. Referat pt. *Raportowanie dla zrównoważonego rozwoju zgodne z wytycznymi GRI (Global Reporting Initiative)*. Stowarzyszenie Kreatywni dla Szczecina, Szczecin 23-24 listopada 2011 r.;
 - XVI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*. Referat pt. *Rola zarządzania procesowego w rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*. Wydział Ekonomiczny UE we Wrocławiu, Karpacz, wrzesień 2011 r.;
 - Międzynarodowej Konferencji Naukowej, pn. *Human Potential Development*. Referat pt. *Resistance of Employees against Changes as a Determinant of Creative and Innovative Behaviour in Economy, Illustrated with Example of Tourism Enterprises*. University of Szczecin, Szczecin, 7-9 czerwca 2016 r.;
 - XXII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, pn. *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*. Referat pt. *Innowacje jako źródło konkurencyjności w gospodarce turystycznej na przykładzie przedsiębiorstw*. Wydział Ekonomiczny UE we Wrocławiu, Karpacz, 6 – 8 września 2017 r.

5.7. Doświadczenie i osiągnięcia dydaktyczne, w tym popularyzujące wiedzę

Opisując moje dotychczasowe doświadczenie i osiągnięcia dydaktyczne, w tym popularyzujące wiedzę można wskazać następujące tego przejawy:

- 1) Działalność dydaktyczną związaną przede wszystkim z Uniwersytetem Szczecińskim, a wynikającą z obciążeń przypadających na dany rok akademicki, w tym prowadzenie wykładów, ćwiczeń, przedmiotów fakultatywnych, wykładów seminaryjnych i seminariów. Aktywność ta początkowo była realizowana w Katedrze Ekonomiki Transportu i Polityki Gospodarczej pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Waldemara Grzywacza, następnie w Katedrze Ekonomiki Przedsiębiorstw pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Juliusza Engelhardta, a dotyczyła zróżnicowanych tematycznie przedmiotów, począwszy od polityki gospodarczej i ekonomiki transportu poprzez ekonomikę przedsiębiorstw i naukę o przedsiębiorstwie, naukę o organizacji przedsiębiorstwa, controlling, sprawozdawczość finansową, analizę ekonomiczną, modele biznesowe, metody oceny projektów inwestycyjnych po seminaria dyplomowe i magisterskie oraz wykłady fakultatywne, np. dotyczące funkcjonowaniem polskich przedsiębiorstw na rynku unijnym, z zakresu nowoczesnego podejścia do funkcjonowania podmiotów gospodarczych, a także warsztaty z metodologii nauk i działalności gospodarczej.

M. Porada-Rochoń

- 2) Działalność dydaktyczną poza macierzystą uczelnią, np. w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi, Zamiejscowym Punkcie Wykładowym w Goleniowie oraz w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, na Wydziale Ekonomicznym zlokalizowanym w Szczecinie, związaną z prowadzeniem różnych form zajęć i różnych przedmiotów, np. teorii innowacji, ekonomiki przedsiębiorstw, przedsiębiorczości.
- 3) Opracowanie wielu pomocy dydaktycznych dla studentów, w tym case study, prezentacji multimedialnych, a zwłaszcza podręczników akademickich autorskich i współautorskich, rozdziałów w pracach zbiorowych¹⁸. Jako przykłady można podać opublikowanie:
- autorskiego podręcznika, pt. *Wybrane zagadnienia nauki o przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe US, Szczecin 2005, ISBN 83-7241-409-2;
 - trzech rozdziałów (rozd. 2. *Kapitał intelektualny jako źródło konkurencyjności przedsiębiorstwa*; rozdz. 3. *Innowacyjność przedsiębiorstw w kontekście zmian i doskonalenia organizacji*; rozdz. 6. *Wybrane problemy zarządzania jakością w przedsiębiorstwie*) we współautorskim podręczniku (współautor Małgorzata Rochoń), pt. *Wybrane aspekty rozwoju i funkcjonowania współczesnych przedsiębiorstw*, Walkowska Wydawnictwo, Szczecin 2006, ISBN 13 978-83-918558-9-8;
 - rozdziału, pt. *Funkcjonowanie przedsiębiorstwa usługowego*, (w) *Przedsiębiorstwo usługowe. Ekonomika*, red. B. Filipiak, A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, ISBN 978-83-01-15474-5;
 - dwóch podrozdziałów (2.2. *Współczesne ujęcie zasobowe* i podrozdziału 3.3. *Zasada przedsiębiorczości*), w monografii, pt. *Współczesne przedsiębiorstwo*, red. J. Engelhardt, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2009, ISBN 978-83-7556-163-0;
 - podrozdziałów 2.1. *Układ i treść bilansu*, 3.1. *Analiza bilansu*, 4.2. *Bilans – zadania*, (w:) *Analiza sprawozdań finansowych. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2010, Współautorki: A. Sokół, A.O. Surmacz, M. Porada-Ruchoń, J. Lubomska-Kalisz, ISBN 978-83-7556-208-8 ;
 - rozdziału, pt.: *Controlling jako instrument nowoczesnego zarządzania przedsiębiorstwem*, (w:) *Budżetowanie i controlling w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2010. Współautorki: A.O. Surmacz, M. Porada-Ruchoń, J. Lubomska-Kalisz, ISBN 978-83-7556-208-8;
 - trzech rozdziałów (3 – *Gospodarowanie aktywami trwałymi w przedsiębiorstwie*, 4 – *Gospodarowanie aktywami obrotowymi w przedsiębiorstwie*, 5 – *Gospodarowanie zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie*) w książce, pt.: *Ekonomika przedsiębiorstw*, red. J. Engelhardt, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2011, ISBN 978-83-7556-363-4;
 - czterech rozdziałów (1 – *Wybrane koncepcje w zarządzaniu współczesnymi przedsiębiorstwami*, 2 – *Ogólne zasady organizacji zarządzania we współczesnym przedsiębiorstwie*, 6 – *Zarządzanie innowacjami*, 7 – *Zarządzanie projektami w przedsiębiorstwie*) w książce, pt. *Zarządzanie przedsiębiorstwem*, red. J. Engelhardt, CeDeWu, Warszawa 2014, str. 9-51, (ISBN 978-83-7556-609-3);

¹⁸ Wskazane egzemplifikacje publikacji naukowo-dydaktycznych mieszają się w dziedzinie nauk ekonomicznych, przy czym ujmują zagadnienia właściwe nie tylko dla ekonomii, ale również finansów i nauk o zarządzaniu, co – jak wyjaśniono w części 5.1. autoreferatu było zdeterminowane potrzebami dydaktyki, tj. obciążeniami Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw. W zależności od tematyki i treści poznawczych konkretne pozycje ujmują w przewadze elementy właściwe dla danej dyscypliny wiedzy.

- autorskiej monografii, pt. *Procesy rozwojowe przedsiębiorstw we współczesnej gospodarce*, CeDeWu, Warszawa 2014, 206 stron, (ISBN 978-83-7556-451-8);
 - dwóch rozdziałów (3 – *Wiedza w aspekcie kreacji konkurencyjności przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych i globalnym*, 4 – *Innowacje jako źródło przewagi konkurencyjnej współczesnych przedsiębiorstw*) w wieloautorskiej monografii, pt. *Przedsiębiorstwo w obliczu wyzwań XXI wieku. Modele biznesowe, finansowanie, innowacje*, Porada-Rochoń M., Brojak-Trzaskowska M., Kordela D., Tomczyk M., Wydawnictwo edu-Libri, Kraków-Legionowo 2018, ISBN 978-83-65648-77-8.
- 4) Zaplanowanie i opracowanie programów (sylabusów) wielu przedmiotów (jako koordynator ECTS z ramienia KEP) dla następujących kierunków na WZiEU US: Europeistyki, Logistyki, Finansów i Rachunkowości, Turystyki i Rekreacji, a także – jak już wcześniej wspomniano – prowadzenie seminariów dyplomowych i magisterskich. Ogólna liczba wypromowanych przeze mnie studentów (łącznie magistrów i licencjatów) wyniosła 109, w tym na studiach pierwszego stopnia – 43 osoby, na studiach drugiego stopnia – 20 magistrów, a na jednolitych studiach magisterskich – 46, natomiast ogólna liczba wykonanych recenzji to łącznie niemal dwieście (prac dyplomowych i magisterskich w ramach seminariów prowadzonych przez różnych promotorów). Informacje te dotyczą prac obronionych na WZiEU US. Oprócz tego prowadziłam seminaria dyplomowe w punkcie wykładowym w Goleniowie w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania z siedzibą w Łodzi. W związku z powyższym wielokrotnie uczestniczyłam w pracach komisji egzaminacyjnych jako członek tych komisji, zarówno na egzaminach dyplomowych, jak i magisterskich, tak na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych.
- 5) Działania popularyzujące wiedzę, np.: organizację warsztatów dla uczniów szkół średnich na temat: Jak założyć działalność gospodarczą w Polsce, w ramach Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki, zorganizowanego przez Szczecińskie Towarzystwo Naukowe (18-22 września 2017 r.), przygotowanie materiałów szkoleniowych, prezentacji multimedialnych, wykładów i ćwiczeń, organizację warsztatów dla uczestników Projektu „Szkolne biuro ćwiczeń”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, umowa o dofinansowanie nr RPZP.08.06.00-32-KO40/17, a także udział w warsztatach dla uczniów szkół średnich w ramach inicjatywy "Akademickie Środy na Cukrowej".
- 6) Upowszechnianie wiedzy oraz działalność popularnonaukowa, np. wygłoszenie wykładów popularyzujących wiedzę ekonomiczną wśród uczniów szkół średnich, w tym na temat organizacji i form prawnych prowadzenia działalności gospodarczej w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej – PO WZ na lata 2014-2020.
- 7) Inne osiągnięcia w tej dziedzinie, np. opracowanie wielu niepublikowanych materiałów dydaktycznych, zróżnicowanych tematycznie i w różnej formie prezentacyjnej. Ponadto należy dodać takie osiągnięcia, jak: otrzymanie nagrody Dziekana WZiEU US za współautorską książkę, pt.: *Analiza sprawozdań finansowych. Wybrane zagadnienia*, nagrody zespołowej Rektora US za szczególne osiągnięcia dydaktyczne w 2010 i w 2015 r.

5.8. Inne przejawy aktywności zawodowej, szczególnie organizacyjnej

Spośród innych przejawów mojej aktywności zawodowej, zwłaszcza organizacyjnej warto wymienić:

M. Mojaś

1. Pełnienie funkcji członka Komisji Rekrutacyjnych na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego w latach 2002-2010, członka Rady Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług US w latach 2008-2012, a wcześniej – członka Rady Dydaktycznej na WZiEU US w latach 2005-2008.
2. Realizację zadań koordynatora ECTS z ramienia Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw na WZiEU US w latach 2008-2012 i następnie od 2014 roku, w tym odnośnie opracowania programów przedmiotów, ich aktualizacji i upowszechnienia w systemie Egeria.
3. Upowszechnianie wiedzy, działalność popularnonaukową, udział w akcjach promujących Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego wśród uczniów i absolwentów średnich szkół w województwie zachodniopomorskim w latach 2005-2007 w formie wyjazdów studyjnych do szkół średnich o charakterze promocyjnym i informacyjnym, a także udziału w konkretnych projektach, np. „Akademii Oszczędzania Pieniędzy” Narodowego Banku Polskiego i Polskiej Fundacji Ekologicznej, w projekcie „Szkolne Biuro Ćwiczeń”, współfinansowanego ze środków UE w ramach regionalnego PO WZ na lata 2014-2020; w warsztatach dla uczniów szkół średnich w ramach inicjatywy „Akademickie Środy na Cukrowej”, w Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki zorganizowanym przez Szczecińskie Towarzystwo Naukowe i innych.
4. Udokumentowane nawiązanie i rozwijanie współpracy z instytucjami naukowymi, jednostkami administracji państwowej i samorządowej, biznesem, np. Stowarzyszeniem Kreatywni dla Szczecina w ramach Projektu „CSR – wspólna sprawa”, ze Szczecińską Szkołą Wyższą Collegium Balticum w zakresie projektu „Innowacyjne zachodniopomorskie – konkurencyjne zachodniopomorskie. Wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy sfery nauki z przedsiębiorcami”, Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, przedstawicielami praktyki gospodarczej, naukowcami z różnych ośrodków naukowych w Polsce, a także rozwijanie współpracy w zakresie programów międzynarodowych finansowanych z UE.
5. Realizację szkoleń, przygotowanie materiałów szkoleniowych, opracowań z zakresu budżetowania zadaniowego dla jednostek administracji państwowej i samorządowej – pracowników Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polskiej Akademii Nauk, Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Skarbu, Polskiej Agencji rozwoju Przedsiębiorczości, Urzędu Regulacji Energetyki, Urzędu Miar – na zlecenie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
6. Udział w ekspertyzach zewnętrznych niezrealizowanych przez US, np. opiniowanie projektów innowacyjnych, członkostwo z wyboru w zespołach eksperckich powołanych przez organy lub instytucje państwowe, w tym recenzowanie projektów typu „Foresight” w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka w latach 2007-2013.
7. Realizację praktyk zawodowych o profilu ekonomicznym, uczestnictwo w szkoleniach, m.in. z zakresu aplikowania o środki unijne, środki pozyskiwane w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, funkcjonowania systemu Egeria itd.
8. Członkostwo w krajowych towarzystwach, organizacjach i towarzystwach naukowych, zwłaszcza Polskim Towarzystwie Ekonomicznym (od 15.01.2008 r. do chwili obecnej).